JUL 6 - 1950

VIENYBĖ

Lithuanian National Weekly

New York Public Library 470 Fifth Ave.

LXV M., 26 N. BROOKLYN, N. Y. PENKTADIENIS, 1950 M. BIRŽELIO (JUNE) 30 D. KAINA 10 C.

Žabar

Apie karą Korėjoje
Kur ir kada baigsis?
Įspūdžiai iš seimo
Kai kurie skirtumai

JUOZAS TYSLIAVA

Dabartiniai Korėjos įvykiai yra tiesioginis Jaltos konferencijos vaisius.

Tai, kas šiandien vyksta Korėjoje, rytoj gali būti aktualu Vokietijoje ir kitur.

Antrojo pasaulinio karo, vadų nuolaidos Stalinui, atsirūgsta ir dar ilgai atsirugs visam demokratiškam ir taikos ištroškusiam pasauliui.

Garsusis, karo metu gimęs, sakinys "too little and too late", šiandien vėl kartojamas.

Pasirodo, kad Amerika, ginkluodama Pietų Korėją, "pamiršo" ją aprūpinti tankais ir lėktuvais, be kurių neįmanoma atsispirti daug geriau sovietų apginkluotai Šiaurės Korėjos armijai.

Ar MacArthuras suspės išgelbėti Pietų Korėją?

***

Netikėtas komunistų įsiveržimas į Pietų Korėją, rodo, kad panašių "siurprizų" galima laukti ir kitur.

Įsivaizduokite, kas atsitiktų su Vakarų Vokietija, jeigu ten nebūtų sąjungininkų kariuomenės.

Maskvos inspiruojama, laiminama ir, svarbiausia, medžiaginiai remiama, ekspansija Azijoje ir Europoje yra aiškus savų žarijų žarstymas svetimomis rankomis.

Nežiūrint to, Sovietų Sąjunga čia vaidina "nekalto avinėlio" rolę.

Taip yra Kinijoje, Indokinijoje, Filipinuose ir dabar Korėjoje.

Niekas nežino, kur ir kada baigsis šitos Stalino avantiūros.

***

O tuo tarpu Lord Baltimore viešbutyje, kur laikinai prisiglaudęs ir šių žodžių autorius, ramiai, be triukšmo vyksta 46-tasis SLA Seimas.

Gatvėje — vasara ir karšta, kaip pečiuje, bet čia, šioje jaukioje, istoriniais paveikslais papuoštoje, salėje vėsu.

Kalbant apie istoriją, reikia pasakyti, kad ir šis seimas, palyginus jį su 1928 metais šioje pačioje Baltimorėje įvykusiu SLA seimu, yra gana vėsus.

Tada komunistai, nelyginant dabartiniai jų broliai Korėjoje, tiesė savo nagus ir šios senos lietuviškos organizacijos vairan...

Ir... tik sekančiame Chicagos seime mūsų komunistai "gavo per nagus".

***

Beveik visi kalbėtojai, kuriuos prezidentas Laukaitis pakvietė "tarti žodį" seime, tą patį kartojo:

"Mes norime laisvos, nepriklausomos ir demokratinės Lietuvos."

"Vardan tos Lietuvos", tos kovos už tėvų žemės laisvę ženkle, dabar vyksta visi mūsų seimai ir suvažiavimai.

Nenuostabu, kad ir SLA seimai, kadaise buvę tokie garsūs savo frakcinėmis kovomis, šiandien, palyginti, ramūs.

Chicagos lietuvių veikėjas dr. Montvydas, kai kurių savo draugų vadinamas "ciniku", visados kupinas sveiko, gyvenimiško jumoro, šiuo atveju labai būdingai išsireiškė:

"Aš bijausi, kad bolševikai neatiduotų mums Lietuvos, nes tada vėl imsime peštis..."

***

Kalbant apie peštynes...

Neteko man būti Sandaros seime, bet jame dalyvavusieji pasakoja, kad šį kartą jis buvęs "triukšmingas".

Pasirodo, kad tarp liaudininkų (buvusių tremtinių) ir sandariečių esama kai kurių skirtumų.

Ir tai ne ideologijos, o, greičiau, temperamento bei taktikos skirtumai.

Kai čia, šiame sandariečių seime, vienas buvęs Lietuvos liaudininkų veikėjas pradėjo kalbėti apie "trijų dolerių politiką", tai net toks senas liberalas, didelis tolerantas, kaip Vitaitis, neiškentė neprotestavęs.

Faktinai, ginčas ėjęs dėl trijų narių (Devenienės Šmulkščio ir Kutros) "narystės mokesčių".

Tai vis labai menki, neesminiai skirtumai, kurie ilgainiui mūsų santykiuose su naujaisiais ateiviais turės išnykti.

JAV TOLIMŲJŲ RYTŲ LAIVYNUI IR AVIACIJAI PREZIDENTAS TRUMANAS ĮSAKĖ PAREMTI KOREĮĄ

AZIJOJE NUSTATYTA LINIJA PRIEŠ KOMUNIZMĄ

Korėjoje įsiliepsnojusio karo akivaizdoje Jungtinės Amerikos Valstybės pagrindinai pakeitė savo ankstyvesnę Tolimųjų Rytų politiką. Ligšiolinę savo grynai ūkinio pobūdžio paramą JAV pakeitė skubia karine pagalba. Prezidentas Trumanas įsakė JAV Tol. Rytų laivynui ir aviacijai paremti Pietų Korėją. Jis taip pat nustatė liniją Azijoje, kurios komunistai neprivalo peržengti. Lygiagrečiai JAV laivynui pavedė saugoti Formozą nuo komunistų invazijos, o Čankaišeką pakvietė tuojau pat sustabdyti karo veiksmus, nenorint didinti karo grėsmės. Prezidentas taip pat davė nurodymų padidinti kariškų pagalbą ir pasirengimus Filipinuose ir Indokinijoje.

"Pietų Korėjos užpuolimas aiškiai rodo, kad komunizmas pradėjo savo perversmo akciją užgrobti nepriklausomoms valstybėms, ir dabar ginkluotu įsiveržimu veda prie karo" — pasakė Trumanas po to.

Prezidento ir vyriausybės nutarimus vienbalsiai patvirtino Kongreso abiejų rūmų demokratų ir respublikonų partijų vadai. Senato daugumos vadas sen. Lucas, kuris Prezidento nutarimus perskaitė, dar iškėlė faktą, jog Jungtinės Amerikos Valstybės kreipsis ir į kitas valstybes, prašydamos Pietų Korėją kariškai paremti.

Nemanoma, kad Prezidento Trumano įsakymai reikštų ir sausumos kariuomenės akciją. Ta pačia proga krašto apsaugos sekretorius Johnson pareiškė, kad nenumatoma, jog dabar būtų paskelbta mobilizacija. Bet vis dėlto Kongreso abiejų rūmų konferencija sutiko prailginti vieneriems metams kariuomenėn šaukimo įstatymą ir kartu priėmė pasiūlymą suteikti Prezidentui įgaliojimus tautinę gvardiją ir visus rezervus, reikalui esant, pašaukti aktyvion tarnybon.

Kaip iš Tol. Rytų pranešama, žinios apie Prezidento Trumano įsakymus ir atėjusi konkreti amerikiečių pagalba pakėlė Pietų Korėjos kariuomenės ir gyventojų nuotaikas. Kraštas, kurį pereitą sekmadienį užpuolė ginkluoti komunistiniai įsiveržėliai, lengviau atsiduso. Tuo tarpu dar nebuvo žinoma, kaip toli pavykę jiems atstumti įsiveržėlius, bet sakoma, kad amerikiečių bombonešiai bombarduos visas priešo užimtas vietoves, ligi komunistai bus galutinai atstumti iki 38 paralėlės, tai yra iki Šiaurės Korėjos ir Pietų Korėjos sienos.

Iš gen. McArthuro štabo pranešama, kad šiuo metu toje srityje JAV turi 18 karo laivų ir per 500 lėktuvų. Tam tikra dalis jų yra Japonijoje ir Guame bei Filipinuose. Savo skubiai iš Korėjos evakuoti, metu turįs 160,000 sausumos kariuomenės.

Apie 2,000 asmenų, kurių tarpe daugiausia yra amerikiečių civiliniai gyventojai ir karinio personalo šeimos, buvo skubiai iš oKrėjos evakuoti. Kartu evakuoti ir Jungtinių Tautų Komisijos nariai. Jungtinės Tautos, kaip žinia, pasklidus žiniai apie prasidėjusį karą, buvo sušaukusios Saugumo Komisijos nepaprastąjį posėdį, kuriame buvo nutarta reikalauti, kad įsiveržėliai atsitrauktų į savo sienas. Sovietų atstovas komisijos posėdyje nebuvo, tvirtindamas, kad šios komisijos nutarimai negalioją, ligi čia nebus komunistinės Kinijos atstovų.

Karas Korėjoje visame pasaulyje sudarė didelio įspūdžio. Jis daug kur turės įtakos į valstybių vidaus politiką. Vakarų Vokietijoje, kuri jaučiasi esanti identiškoje Korėjai padėtyje, buvo kilę didelio baiminimosi, kad ir ten panašiai neįvyktų. Gi dabartinis Amerikos vyriausybės žingsnis visų labai sveikinamas.

Dar nebuvo žinoma, kokio įspūdžio šitai sudarys sovietams. Betgi jau anksčiau iš jų sluoksnių buvo girdėti, jog jie kaltina amerikiečius Pietų Korėjoje pradėjus karo veiksmus. Ir bendrai komunistai padėtį Korėjoje išnaudoja savo vadinamai "taikos propagandai" Europoje, tvirtindami, kad šitai, kas įvyko Korėjoje, gali atsitikti ir kitur, ypač Vokietijoje.

Ryšium su tebevykstančiais karo veiksmais sausumoje, National Geographic Society išleistame Korėjos tereno aprašyme sako, kad krašte esantieji kalnai, kurie dažnai 6,300 pėdų siekia, žymiai apsunkins amunicijos transportą.

Klaipėdos vokiečiai gabenami į Rusiją

Iš sovietų nelaisvės grįžtantieji vokiečių kariai praneša, kad šiuo metu Klaipėdos krašte, kuris, kaip žinia, yra prijungtas prie Lietuvos TSR, dar tebegyvena apie 10 tūkstančių vokiečių. Užėję sovietai krašto gyventojus labai apiplėšė, o vėliau pradėjo ir deportuoti. 1946 metais visi vokiečiai gavę pasus lietuvių ir rusų kalboje ir buvo užregistruoti kaip tarybiniai piliečiai.

Grįžtančiųjų tvirtinimu, dabar krašte prisibijoma, kad rusai turi planus visus vokiečius išgabenti į Sovietų Sąjungos gilumą.

Tuo tarpu Rytprūsiuose, sovietams priklausančioje srityje, jau visiškai nebėra vokiečių. Jie pakeisti iš Rusijos atgabentaisiais gyventojais.

Lietuviška programa per šveicarų radiją

St. Galpačiaičio iš Ziuricho, Šveicarijos, pranešimu, š.m. liepos 2 d., sekmadienį, nuo 11 val. 20 min. iki 12 val. Šveicarijos Radijo BEROMUENSTER, Studio Zuerich, 567,1 m banga ir trumpomis bangomis stotis Schwarzenburg 48,66 m ir 31,46 m transliuos lietuvišką valandėlę, pavadintą: "Verstummte Welt, Saenge und Sagen des litauischen Volkes" ("Nutilęs pasaulis, lietuvių tautos dainos ir padavimai").

Tai bus pirmoji po karo lietuviška programa per šveicarų radiją. Po didelių pastangų vis dėl to pasisekė įvykdyti ir gauti pritarimą.

PABALTIEČIAI TARPTAUTINĖSE KONFERENCIJOSE

Copenhagen (LAIC) — Gegužės 30 — birželio 3 dd. čia vyko kelios tarptautinės konferencijos.

Rytų Europos Socialistų konferencijoje dalyvavo Lietuvos Socialdemokratų partijos atstovas prof. J. Kaminskas, latvių Bruno Kalninš ir E. Ogrinš.

Pabaltijo valstybių Socialdemokratų Konferencijai pirmininkavo prof. J. Kaminskas. Tai buvo pirmoji pokarinė konferencija. Rezoliucijose priimta visų trijų valstybių socialdemokratinių partijų bendradarbiavimas bendroje kovoje už išlaisvinimą iš komunistų diktatūros. Vyriausiais politinės kovos organais pripažinti: VLIK, LCS (Latvijas Centrala Padome) ir ENR (Estijos Tautinė Taryba). Nutarta remti ir aktingai dalyvauti Europos Sąjūdy.

Laisvųjų Profesinių Sąjungų Centro Tremtyje suvažiavime pabaltiečių delegacijai vadovavo estas J. Mikhelson. Centras leidžia prancūzų kalba "Le Syndicaliste exile". Nutarta steigti Stockholme informacinį trade — unijistų biurą, kuris informuos apie okupuotųjų Pabaltijo kraštų darbininkų gyvenimą.

COMISCO konferencijoje dalyvavo 120 atstovų, kurie atstovavo 33 valstybių socialistiškas partijas su devynių ir pusės milijonų narių ir 34 milijonais rėmėjų. Konferenciją atidarė Danijos premjeras Hegtoft. Dalyvavo ir Švedijos premjeras Erlander. Pirmininkas danas A. Andersen, kadaise lankęsis Pabaltijy. Pažymėtina, kad Anglijos Darbo Partijos gen. sekr. Phillips šiltai paminėjo Pabaltijo Valstybių bei Rytų Europos socialdemokratų konferencijų darbus. Visiems delegatams buvo padalinti pabaltiečių ir Rytų Europos soc. dem. memorandumai.

JAV ambasadorė Danijai Mrs. Eugenie Anderson pasitinka E. Rooseveltienę, atskridusią iš Suomijos.

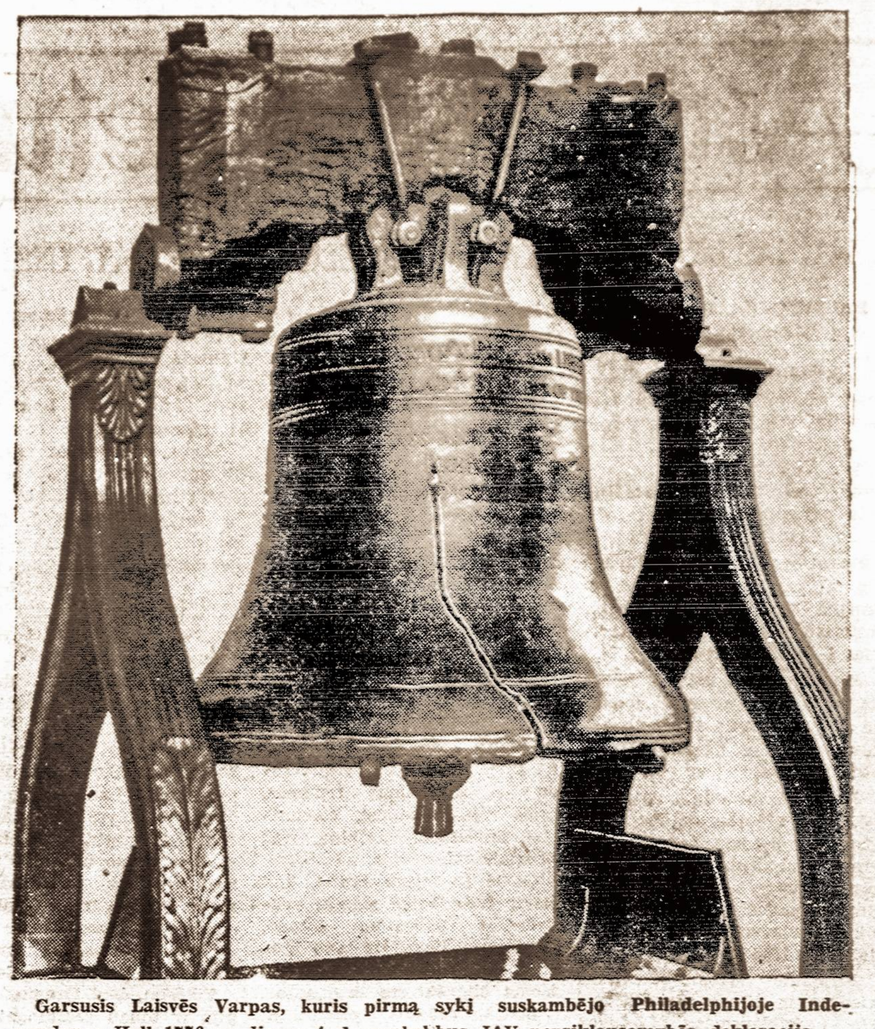

Garsusis Laisvės Varpas, kuris pirmą sykį suskambėjo Philadelphijoje Independence Hall 1776 m. liepos 4 d., paskelbus JAV nepriklausomybės deklaraciją.

SUSIRINKO IR POSĖDŽIAUJA TRYS SEIMAI

(Specialiai Vienybei rašo A. S. Trečiokas)

BALTIMORE, MD. Birželio paskutiniosios dienos Baltimorėje ne tik karštos ore, bet pačius baltimoriečius kaitina ir darbas, vykstąs net trijuose seimuose. Nuo birželio 26 d. seimuoja SLA, sandariečiai taip pat tuo laiku taria savo reikalus, o birželio 27 d. vakare prasidėjo ir Tėvynės Mylėtojų Draugijos seimas. Visi jie padarys vertingų nutarimų, svarbių Amerikos lietuvių kultūriniame ir visuomeniniame gyvenime. Apie juos parašysiu, kai tik seimai pasibaigs, o dabar skubu pranešti, kas jau įvyko.

SLA seimas prasidėjo birželio 26 d. 10 val. Lord Baltimore viešbučio salėje, Baltimorės Lietuvių Legijonui įnešus vėliavas ir "Dainos" chorui sugiedojus Amerikos ir Lietuvos himnus. Patį seimą atidarė seimo rengimo komiteto pirmininkas Leo J. Weisengoff, seimui vadovauti pakviesdamas SLA pirmininką William F. Laukaitį. Šis susirinkusiems pristatė Baltimorės miesto mėrą Th. D'Alesandro, kuris pasveikino 46-ąjį SLA seimą atitinkama kalba ir, perskaitęs proklamaciją, įteikė ją SLA seimui.

Kalbas pasakė ir šie įvairių srovių veikėjai: dr. P. Grigaitis, M. Vaidyla, St. Gegužis, P. Pivariūnas, V. Rastenis ir J. Tysliava. Po to buvo pakviesti atsistoti organizatoriai, kurie prirašė didžiausią skaičių SLA narių.

Seime priimti visi Pildomosios Tarybos ir pastovių komisijų pranešimai be didelių pastabų ir paklausimų, išskyrus SLA sekretoriaus Viniko pranešimą, kuris buvo papildomas.

Seimui pirmininkaująs SLA pirmininkas William F. Laukaitis, kaip anksčiau būdavo, taip ir šiemet ne visiems teikėsi duoti balsą, nors kai kada jis stengėsi būti ir objektyvus.

Seimo pirmosios dienos dienos sesijoms pasibaigus, seimo delegatams ir svečiams W. F. Laukaitis su ponia tame pačiame viešbutyje suruošė vaišes. O birželio 28 d. vakare ten pat įvyko didelis seimo banketas. Birželio 29 d. vakare Lietuvių Salės auditorijoje vietos "Dainos" choras kartu su vietiniais dainininkais ir instrumentalistais suruošė koncertą.

Delegatai ir svečiai daugumoje apsistojo tame pat Lord Baltimore viešbutyje, kur ir pats seimas. Seime dalyvauja visa SLA Pildomoji Taryba ir 104 delegatai, kurių yra iš tolimiausių valstybių. Yra, pvz., net Californijos, Floridos, Kanados ir kt.

IŠ VISO PASAULIO

— Žiniomis iš Klaipėdos, Panevėžio vysk. Paltarokas, kuris, gyventojų padedamas slapstosi miškuose, bolševikų yra labai stropiai gaudomas, nustačius net tam tikrą sumą už jo galvą. Ta proga sakoma, kad šiuo metu Lietuvoje tebeveikia tik 60 bažnyčių.

— Paryžiuje prasidėjusi konferencija dėl Vakarų Europos sunkiosios pramonės sujungimo nutrūko ryšium su Prancūzijos vyriausybės krize, kuri atsirado nesusitarus dėl valdininkų algų.

— Po ilgų ieškojimų ištirta, kad "Northwest Lines" lėktuvas, pereitą penktadienį dingęs su 58 asmenimis, virš Michigan ežero buvo užtiktas audros ir perkūno trenktas įkrito į ežerą.

— Ryšium su pagyvėjusia Jugoslavijos monarchistų veikla, pranešama, iš Belgrado, kad tenai suimtas metropolitas Josif, serbų ortodoksų bažnyčios galva.

— Sovietams sustiprinus savo politinį spaudimą į Iraną, atsistatydino ligšiolinis premjeras Ali Mansoor. Naująją, stiprią, vyriausybę sudaryti pavesta gen. štabo viršininkui generolui Ali Razmara.

— Buvę Helgolando salos gyventojai per Osnabruecko arkivyskupą pasiuntė savo prašymą Popiežiui, kad šis padarytų įtakos, kad britai daugiau nebombarduotų salos ir ją perleistų jos seniesiems gyventojams.

— Po Prancūzijos, Olandijos ir Šveicarijos, kuriose buvo skelbiama kova amerikiečių "Coca Colai", panašiai paskelbė kovą ir Vakarų Vokietijos vyno ir gaivinamųjų gėrimų pramonininkai.

— 47,000 Amerikos ir įvairių pasaulio kraštų skautiškojo jaunimo suvažiavo vasaros stovyklų į Valley Forge, Pa. Stovyklos atidarymo proga kalbėjo Prezidentas Trumanas. Šioje stovykloje dalyvauja ir lietuviai skautai.

— Korėjoje įvykiai vyksta visu 13 val. anksčiau, palyginus su mūsų (New Yorko) laiku. Ir taip, pvz., penktadienio 12 val. dienos New Yorke yra šeštadienio 1 val. ryto Korėjoje.

— Atstovų Rūmuose pradėtieji debatai akcizo mokesčių daugiau kaip vienu bilionu dolerių sumažinimo reikalu, kaip pranešama iš Washingtono, gali būti sutrukdyti įvykių Korėjoje.

Amerikos Lietuvių Savaitė

NAUJAS DRAMOS VEIKALAS BIRŽELIO DIENOMS ATŽYMĖTI

BALTIMORE, MD. Praeitą vasarą Baltimorėn atvyko Vilniaus teatro dramos aktorius Juozas Palubinskas. Tik atvykęs, subūrė vaidybos meno mėgėjus, ir praeitą rudenį pastatė komediją "Pirmą skambutį". Veikalas turėjo užtarnauto pasisekimo, kas dar labiau paragino aktorius ir mėgėjus dirbti.

Buvo suorganizuota Lietuvių Dramos Draugija, kurioje darniai, su užsidegimu, dirba Amerikoje gimusieji ir neseniai į šią šalį atvykusieji.

Šios draugijos mėgėjų būrelis pirmą kartą pasirodė scenoje šiemet birželio 17 d. su keturių veiksmų drama "Uždavinys".

Jau pati vaidinimo data rodė, kad veikalas palies sunkiausiąjį lietuvių tautos istorijos laikotarpį. Ir tikrai, ši pirmą kartą sceną išvydusi drama paliečia Lietuvos ūkininko šeimos tragediją nuo 1939 iki 1945 metų.

Pirmame veiksme rodomas giedras ir pilnas ateities vilčių nepriklausomos Lietuvos ūkininko šeimos gyvenimas.

Vyresnysis sūnus Jonas, faktinis ūkio tvarkytojas, kuria planus ūkiui patobulinti ir džiaugiasi puikiu derlium. Jaunesnysis, Algis, veržiasi į mokslą, į pasaulio platybes. Duktė Laima laimingai ištekėjusi, turi mažą sūnelį. Sūnus Martynas, — bebaigiąs studentas. Senieji tėvai tesidžiaugia savo amžiaus darbo vaisiais ir gražia šeima.

Deja, pirmieji ateinančios audros požymiai jau jaučiami, — sūnus Martynas susibičiuliavo su bolševikuojančiais, žada vykti į Maskvą, būk mokslo tęsti, kas labai jaudina vyresnįjį jo brolį Joną, nepriklausomybės kovose pasižymėjusį ir sužeistą savanorį.

Antrame veiksme — bolševikų okupacijos metas, 1941 m. birželio mėn. Gyvenimas išmuštas iš vagos, netikrumas ir baimė. Dukters Laimos vyras su mažyčiu sūneliu bolševikų išvežtas į Sibirą. Kasdien suėmimai. Paskutinę naktį iš apylinkės išvežta visa eilė kaimynų. Sūnus Martynas pasidaro komunistų pareigūnu ir įkalbinėja brolį Joną pasipriešinti jiems, nes prieš vėją nepapūsi, gyvenimas gi trumpas, o bolševikai jiems priešingus naikina. Jonas, pasipiktinęs, išveja brolį iš namų. Atvykęs rusas — politrukas tyčiojasi iš buožės, gi apžiūrėjęs situaciją, atvyksta su milicininkais deportuoti Sibiran. Nieko namuose neranda — pasislėpę miške.

Trečiasis veiksmas — vokiečių okupacijos paskutinės dienos. Visa šeima rengiasi trauktis nuo atūžiančio raudonojo tvano. Tenka slapstytis ir nuo įtūžusių nacių siautėjimo. Duktė Laima žada pasilikti, tikėdama, kad Maskvon su rusais pasitraukęs brolis Martynas padės išvaduoti iš Sibiro jos mažametį sūnelį. Frontui staiga pajudėjus, visa šeima, išskyrus Laimą, išvyksta.

Ketvirtasis veiksmas — partizanai miške. Į jų stovyklą užklysta beklajojanti beprotė. Pasirodo, tai Laima, vis ieškanti savo vaikelio. Čia ją atpažįsta brolis Jonas, kurio Laima nepažinus, pabėga į mišką nežinomam likimui.

Partizanų būrys, Jono vadovaujamas, ruošiasi atlikti uždavinį. Telaukia atvykstant su savo būriu legendariniai drąsaus partizanų vado Šarūno, kurio nieks nežino — kas jis ir iš kur kilęs.

Staiga puola rusai. Trumpas, bet smarkus susišaudymas, kurio pasėkoje įvedamas sužeistas vadas Šarūnas. Jonas jame pažino savo brolį Martyną, kuris čia pat mirdamas, įteikia jam jau seniai paruoštą laiškelį. Jame jis broliui išaiškina, kad su bolševikais jis buvo susidėjęs įsakomas, norėdamas ištirti jų kovos metodus. Savo laiške jis kviečia visus savo draugus kovoti už Lietuvos laisvę, nenuleidžiant rankų.

Toks veikalo turinys. Tikrai džiugu, kad scenoje susilaukėm baisiausių lietuvių tautos išgyvenimų pavaizdavimo. Nevieną tai daugiau įtikins, negu spausdintas žodis ar sausos prakalbos.

Deja, siekiant istorine chronologijos tvarka pavaizduoti daiktus tokiam gausiam įvykiais laikotarpyje, neišvengiamai nukenčia veikalo dramatinės fabulos pusė, ir veikalas nustoja savo koncentracijos.

Sūnaus Martyno tipas neįtikinantis. Antrame veiksme jis karjeristas, kurio visas credo — gyvenimas trumpas, prieš vėją nepapūsi, komunistai priešingus naikina, reik prisitaikinti.

Gi iš jo laiško išeina, kad jis ir tada veikė slaptai vykdydamas pavedimą. Atrodo, nors puse lūpų, jis savo brolį būtų turėjęs įspėti. Kitaip išeina charakterių disonansas.

Scena, rodanti paskutines valandas prieš apleidžiant ūkį, pakankamai neišryškina ūkininko, visko netenkančio, pergyvenimus.

Prasilenkiama su istorija, minint, kad visi knygnešiai rusų caro valdžios buvo išvežti ir sušaudyti.

Tačiau šie subjektyvūs priekaištai nesumažina veikalo vertės ir, tikra garbė tenka jo autoriui, kuklia J. Ziemio slapyvarde prisidengusiam J. Palubinskui, kurio nenuilstamas darbas, vaidyba (tėvas — ūkininkas) ir režisūra davė progos Baltimorės lietuvių visuomenei pergyventi tą žiaurųjį lietuvių tautos, dar vis nesibaigiančių, kančių laikotarpį.

Visi aktoriai — mėgėjai savo roles atliko gerai. Ypatingai sunkią Laimos rolę atliko Mirga Vičiulytė su įsijautimu. Jonas (Dranginis) atkūrė gerą tipą jauno ūkininko ir parodė pažangą savo vaidybos mene. Tikrą rusų politruką sukūrė M. Brazauskas.

Tiek autorius, tiek mėgėjai buvo apdovanoti gėlėmis.

Tikėsim, kad Dramos Draugija ir toliau sėkmingai veiks Lietuvių tautos ir meno naudai. **Balt. R.**

Gen. Raštikis kalbėjo birž. sukakties minėjime

LOS ANGELES, CAL. Birželio mėn. 18 d. šv. Kazimiero parapijos salėje ALT skyriaus iniciatyva buvo suruoštas liūdnų birželio mėn. įvykių sukakties minėjimas. Rytą buvo atlaikytos Šv. Mišios už žuvusius.

Po pamaldų įvyko pats minėjimas. Įspūdingas kalbas pasakė Lietuvos garbės konsulas dr. J. J. Bielskis, prof. M. Biržiška, gen. St. Raštikis ir adv. M. Alminauskienė (Pabaltijo Moterų Advokačių S-gos vardu). Mitkutė padeklamavo specialiai tai dienai Mickutės - Mitkienės parašytą eilėraštį. Parapijos choras puikiai pasirodė su tai dienai pritaikinta programa. Dainininkė Florencija Korsakaitė, akompanuojant S. Čerienei, padainavo "Ave Maria", "Tykiai, tykiai" ir "O, Tėvyne, manoji", kuriai ir muziką parašė S. Čerienė.

Nors daugelį sutrukdė atvykti dabar vykstąs autobusų ir tramvajų vairuotojų streikas, vis dėlto minėjime dalyvavo nemažai lietuvių. Minėjimo programą vedė ALT pirm. gen. Stasys Raštikis.

ĮDOMUS "LIETUVIŲ DIENŲ" NUMERIS

Ką tik pasirodęs "Lietuvių Dienų" numeris (Nr. 8) skiriamas birželio įvykiams paminėti. Tiek straipsniais, tiek iliustracijomis jis sudaro gerą įspūdį. Tarp įvairių straipsnių yra "10 metų vergijos", "Jaltos konferencija", "Steigiamąjį Seimą prisimenant" (buv. prez. dr. K. Griniaus), "Dabartinė Lietuvos tarptautinė padėtis ir kt. Taip pat daugybė gražių nuotraukų iš Chicagos bei Baltimorės lojalumo paradų, milijono parašų įteikėjai JAV prezidentui, Šklėriaus ir Čiurlionio kūriniai ir "L. D." leidžiamos Los Angeles (9204 S. Broadway). Metinė pren. $5.00. Prisiuntus adresą, pasiunčiamas nemokamai vienas numeris susipažinimui. **A. S.**

Birželio 15 d. sukaktį Brocktono lietuviai paminėjo paminklo aikštelėje

BROCKTON, MASS. Liūdna Lietuvos pavergimo 10 metų sukaktis paminėta originaliai ir įspūdingai, išryškinant bolševikų vykdomą lietuvių tautos naikinimą, laisvojo pasaulio neryžtingumą, lietuvių tautos totalinę kovą už savo laisvę ir sustiprinant tos kovos dvasią.

Šioji sukaktis paminėta birželio 15 d.

Tą dieną iš ryto prie paminklo žuvusiems Amerikos lietuviams II pas. kare, šalia šio krašto vėliavos, pakelta Lietuvos trispalvė, perrišta gedulo kaspinu.

Vakare vietos gyventojai gausiai susirinko lietuvių parapijos bažnyčioje pasimelsti už žuvusius ir žūstančius lietuvius kovoje už savojo krašto laisvę. Čia išsirikiavusios organizacijų vėliavos, kurių tarpe viena skautų, atvežta iš Lietuvos, kaip didžiausia brangenybė. Klebonas kun. P. Strakauskas pasako pritaikytą pamokslą.

Pamaldos užbaigiamos Marija, Marija, visiems susijaudinus giedant "išgelbėk nuo priešo baisaus."

Po pamaldų tūkstantinė minia organizuotai traukia prie paminklo žuvusiems lietuviams II pas. kare. Eiseną veda uniformuoti karo veteranai. Prie paminklo, plevėsuojant vėliavoms, padedamas vainikas, pagerbiant visus lietuvius, žuvusius už laisvę. Giliame susikaupime kalba J. Kumpa, kun. A. Klimas, miesto meras Clifford, miesto tarybos narys J. Ivinskis ir tremtinys P. Viščinis. Visų jų mintys ties vienu ir tuo pačiu reikalu. Jie prisimena kenčiančią Lietuvą ir trokšta jai laisvės ir nepriklausomybės.

P. Viščinis, pranešdamas, kad jis, kaip Vasario 16 d., taip ir birželio 15 d. uždarbį skiria kovai už Lietuvos laisvę, kviečia tai padaryti visus, o kas to negali, tai bent aukoti pagal išgales.

Minėjimas baigiamas himnu, šūvių salvėmis ir vėliavų nuleidimu. Šis minėjimas labai priminė iškilmes Kaune prie Nežinomojo Kareivio paminklo, kur laisvės metais lietuviai reikšdavo savo džiaugsmą ir liūdesį.

Minėjimo iniciatoriais buvo tremtiniai, kuriems pritarė Brocktono Lietuvių Taryba ir Katalikų Federacija. Tuo būdu šiam svarbiam minėjimui buvo sujungta visa patriotiškoji visuomenė ir visos jos organizacijos.

Prieš minėjimą vietinė anglų spauda įdėjo platų tremtinio P. Viščinio pranešimą apie bolševikų okupaciją ir terorą Lietuvoje, o po minėjimo plačiai aprašė minėjimą, pažymėdama svarbiausias kalbėtojų mintis. **Vėtra**

Trumpai

Vincas Krėvė, žinomas mūsų rašytojas, kuris Pennsylvanijos universitete dėsto rusų kalbą ir literatūrą, šiuo metu vasaroja pas dr. A. Salį, Darby, Pa.

Stasys Grigaravičius, iš Lietuvos ir iš Vokietijos tremties žinomas dailininkas portretininkas, ir Amerikoje verčiasi savo profesija, gyvendamas Saint Louis, Missuori valstybėje.

Dr. M. Alseikaitė - Gimbutienė, Edv. Karnėnas ir kt. birželio 15 liūdnų sukakčių proga lankėsi pas žymiuosius Bostono redaktorius ir spaudos komentatorius, kuriems apibūdino įvykius anapus geležinės uždangos.

Viso pasaulio lietuviai didžiausiu susikaupimu paminėjo liūdnąsias birželio dienų sukaktis, prisimindami žiauriai bolševikų naikinamą lietuvių tautą.

10,000 ČIKAGIEČIŲ ŽIŪRĖS PAPARČIO ŽIEDO PASAKOS

CHICAGO, ILL. Visai natūralu, jei didesnieji lietuvių kultūros pasireiškimai vyksta ne kur kitur, o Chicagoj. Jei Chicago negali ko padaryti su savo ištekliais, tai kuri lietuvių kolonija begalės.. Tiesa, jei Chicagoj nebūtų kelių energingų žmonių, tai gal ji tereikštų Amerikos lietuvių gyvenime tiek pat, kiek ir kokia mažytė lietuvių kolonija, kurios nors valstybės kampe... Visa laimė, kad ten gyvena keletas tokių vyrų, kuriems lietuvių kultūros garsinimas sudaro vieną svarbiausių jų gyvenimo uždavinių. Jų dėka Chicago galėjo pamatyti Čiurlionio Ansamblį, rugpiūčio mėnesio viduryje ji turės progos matyti Lietuvių Dailės Parodą, o liepos 23 d. ji matys pirmą kartą milžinišką kultūrinį festivalį — Jonines.

Šiuo metu Chicagoj tik ir kalbama apie šią intriguojančią ir negirdėto masto lietuvių kultūros manifestaciją. Tai šventei rengiamasi jau labai seniai. Ji pavadinta festivaliniu pikniku. Tai bus kažkas panašaus į kadaise Lietuvoje — ant Rambyno kalno — darytas Joninių iškilmes. Įstabiame Riverview Parke liepos 23 d. laukiama pasirodant paparčio žiedo pasakos su visu jos grožiu ir žavingumu.

Joninių vaidinime pasirodys geriausios Chicagos lietuvių meno pajėgos. Tikimasi, kad Joninių šventėje — liepos 23 d. — dalyvaus nemažiau 10,000 Chicagos lietuvių.

Šią nuostabią šventę sumanė ir organizuoja Margutis, kuris kasdien ir kas vakarą kalba į Chicagos lietuvius, kuris kas mėnesį aplanko tūkstančius lietuvių visose kolonijose ir, kuris yra vienas iš mėgiamiausių prisiminimų, surištų su "dėde Vanagaičiu".

Šalia laukiamos liepos 23 d. jau ruošiamasi ir Lietuvių Dailės Parodos atidarymui. Visi eksponatai jau atkeliavę. Dabar atliekami paruošiamieji darbai. Paroda bus išstatyta Chicago Historical Society muziejuje. Tai puiki vieta pasirodyti lietuvių menui.

Paroda bus atidaryta rugpiūčio 15 ir tęsis 6 savaites. Kartu prie parodos vyks ir atitinkami festivaliniai kultūros vakarai. Tuo būdu Chicago lietuvių kolonija nuo rugpiūčio 15 d. vėl ištisas 6 savaites gyvens lietuvių kultūros įtakoje. **J. G.**

WATERBURY, CONN. Šeštadienį, birželio 17 d., Šv. Juozapo salėje, 8 val. vakare, Amerikos Lietuvių Tarybos vietos skyrius surengė kalbas, norėdamas paminėti lietuvių tautos liūdną dešimt metų sukaktį, tragiškus birželio 14-15 dd. įvykius. Buvo ir meninė dalis, kurią atliko Šv. Juozapo parapijos choras, vadovaujamas komp. A. J. Aleksio.

AUKSINĖS ŠAKNELĖS

Auksinės Šaknelės (Golden Seal) yra didelė vertės vaistas nuo kataro, baltųjų, sėklos nu bėgimo, gimdos nuslūgimo, akių uždegimo, nuo rožės, nuo drugio, nuo kepenų gedimo, nuo skilvio ir kitų vidurinių skaudulių, nuo sugedusios burnos. Auksinės Šaknelės veikia tiktai nesveiką kūno dalį, kuri serga. Kitaip sakant, jos gydo visokias ligas. Ir tai ne mūsų pasakyta, bet taip sakoma visokiose daktariškose knygose. Puodukas verdančio vandens ir šaukštukas sutrintų Auksinių Šaknelių, gert po čerkutę kelis kartus perdien, arba plauti sergančias kūno dalis. Svaras Auksinių Šaknelių kainuoja $15.00. Perkant mažiau, uncija kainuoja $1.00.

ALEXANDER'S CO.
414 West Broadway
South Boston 27, Mass.

WALTER'S CAFE
W. Medveckas, Sav.
Degtinė, alus ir vynas
1124 W. Pratt St.
Baltimore, Md.

Garden Hotel Cafe
A. ZINZELETA, Sav.
Geri gėrimai ir užkandžiai
švarūs kambariai
612 E. Lombard St.
BALTIMORE 2, Md.
LExington 8229

SIMAS GURINSKAS
Restoranas ir Baras
210 E. Eutow St.
Baltimore, Md.
Tel. PLaza 6313

Juozapaitis Cafe
Restoranas ir Baras
18 S. Fremont St.
Baltimore, Md.

C. WILLIAM KACHAUSKAS
Laidotuvių Direktorius
637 Washington Boulevard
Baltimore, Md.
Telefonai:
LExington 5714
MUlbery 8617

DIAMOND CAFE
V. B. Santeckas ir
V. Bukauskas, sav.
Alus, degtinė, vynas
305 BROADWAY
SO. BOSTON, MASS.
SO 8-9094

IDEAL PHARMACY
"The Friendly Drug Store"
V. G. Skrinska,
B. S., Reg. Pharm.
Visais sveikatos reikalais kreiptis į lietuvišką vaistinę asmeniškai arba laiškais.
29 Kelly Square,
Worcester, Mass.
Tel. 3-4840.

DR. M. J. COLNEY
148 Grand Street
WATERBURY, CONN.
Telefonas 3-4747
PRIEMIMO VALANDOS:
nuo 10 val. ryte iki 8 val. vak.

CASINO GARDEN RESTORANAS
William ir Mary Lang, *Sav.*
Amerikoniški ir lietuviški valgiai.
Salė pramogoms ir parkas vasarai
Šokiai penktadieniais ir šeštadieniais, grojant pirmos rūšies orkestrui.
128 NORTH ELM ST.,
Waterbury, Conn.
Tel.: 4-9920.

A. PAKENAS AND SONS
SIUVYKLA IR VALYKLA

A. Pakenas

Mes siuvame, taisome ir valome drabužius pačiomis moderniausiomis mašinomis ir priemonėmis.

Mūsų gamybos ir medžiagos kokybė, palyginti, yra geresnė, negu kitur.

Darbas atliekamas sąžiningai ir greitai

UŽSAKYMUS PRIIMAME IR IŠ KITUR

Krautuvė
138 E. MAIN ST.
Tel. 1321

Dirbtuvė
110 BROOKSIDE AVE
Tel. 5083

AMSTERDAM, N. Y.

"Pioneers in Radio and Electronics Since 1920"
FADA
Television

12½ In . . . 91 Sq. In. GLARE - FREE grey - face filter glass screen. Better viewing, filt-back angle front panel. Built-in "FADE-SCOPE" Antenna... beautiful mahogany veneer DeLuxe custom-built cabinet console . . . featuring AC Automatic Gain Control circuit. Sensational performer in all areas.

$239.95
VERNON RADIO and TELEVISION
PARDUODAMA IR TAISOMA
JUOZAS BUČINSKAS, Sav.
64 Vernon Street, **Worcester, Mass.**
Tel. 6-1759.

UNION BRONZE FOUNDRY
High Grade Bronze Castings
STANLEY SKIKAS
SAVININKAS
(Pėda nuo Union Avenue)
BRIDGEPORT, CONNECTICUT
Tel.: 3-4696 **Namų tel.: 4-6611**

WHITE HALL HOTEL
PETER ČESNULIS, savininkas
2 barai, restoranas, salės parengimams
NEW TOWN, PA. **Tel. 9981**

FRANK T. ROHM
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Liūdesio valandą sąžiningai patarnauja.
434 STRATFORD AVE., **BRIDGEPORT, CONN.**
Tel.: 4-8498

NEW BRITAIN, CONN.

Quality Market
VICTOR ABECUNAS, Sav.
356 Park Street

Hartford Ave. Restaurant
ANDRIUS ŠVIRINAS, Sav.
36 Hartford Avenue

A. PETRAUSKAS
Restoranas ir viešbutis
Įvairūs gėrimai, geras maistas, puikūs kambariai
92 CHURCH STREET.

Paul's Restaurant
Paul Višniauskas, Sav.
pirmos rūšies maistas
Įvairiausi gėrimai,
31 Spring Street

JOHN B. VARKEL
PACKAGE STORE
Degtinė, vynas ir alus
411 Stanley Street
Tel.: 9-8288

LIETUVIAI PASAULYJE

3,400 frankų surinko iš savo narių Belgijos Lietuvių Krašto Valdyba ir įmokėjo Tautos Fondui per dr. Bačkį.

Dr. A. Karvelienė, O. Bačkienė ir M. Galdikienė atstovavo Lietuvą Paryžiuje įvykusiame Tarptautinio Moterų Sąjūdžio kongrese.

Stasys Cirtautas ir Jurgis Vaitkauskas iš Paryžiaus motociklu atvyko į Romą Šventųjų Metų proga. Maldininkai tomis pačiomis susisiekimo priemonėmis sugrįžo ir atgal.

28 lietuviai yra įsikūrę ir gyvena prancūzų Maroke, o iš viso žinomų lietuvių Prancūzijoje ir jos kolonijose yra 1,121.

D. Britanijoje nuo seniau atvykusių ir tenai įsikūrusių lietuvių priskaitoma per 10 tūkstančių. Tarp jų ir naujai atvykusiųjų naujakurių kol kas stipresnių ryšių nesama, nes anie jau nuėję nutautėjimo keliu. Ypač jaunoji karta mažai kalba lietuviškai.

Bogotos lietuviai (Kolumbijoje), dėl aukštos nuomos ir kitų išlaidų negalėdami išlaikyti klubo, jį uždarė. Dabar ieškosis kitų patalpų susirinkti.

Dail. Ant. Melnikas Romoje buvo suruošęs savo kūrinių parodą, apie kurią teigiamai atsiliepė italų meno kritikai, kai kurie jį statydami net pavyzdžiu jauniesiems italų dailininkams, kaip reikia kurti.

Lietuvos Atstovybę prie šv. Sosto naktį iš birželio 8 d. į 9 d. apiplėšė ginkluoti plėšikai, pasiimdami nemažą sumą pinigų.

Dar apie 40 lietuvių kunigų yra šiuo metu vakarinės Vokietijos trijose zonose.

Juozas Žukauskas, "Mūsų Pastogės" redaktorius, lanko Sydnėjaus (Australijoje) universiteto teisių fakultetą ir dirba pas vieną Sydnėjaus advokatą, pagal to krašto įstatymus norėdamas įsigyti advokato teises.

Švedijos lietuviai šiuo metu persiorganizuoja į Švedijos Lietuvių Bendruomenę.

Vincas Ramonas, "Kryžių" autorius, iš Australijos, kurion buvo emigravęs 1948 m. birželio mėn., šiemet birželio 3 d. išplaukė į JAV.

N. Zelandijoje įsikūrę lietuviai pradėjo leisti rotatorinį informacijos biuletenį, pavadintą "N. Zelandijos lietuvis".

"Darbo Rankos" vadinasi Prancūzijoje leidžiamas Darbo Lietuvių Sąjungos rotatorinis leidinys.

Dail. A. Krivickas Prancūzų Instituto patalpose Freiburge, Vokietijoje suruošė savo grafikos darbų parodą.

GALIOJA NAUJASIS DP BILIUS

NEW YORK. Pereitą pirmadienį kariuomenės transportiniu "Gen. Heintzelman" laivu atvykę iš Vokietijos 914 DP buvo sulaikyti New Yorko uoste, ligi jie nepasirašė pareiškimų. Pagal naująjį DP bilių kiekvienas DP nuo 18 metų amžiaus, turi pasirašyti po priesaika pareiškimą, kad jis nesąs komunistas ar neprikląsęs teisingumo įstaigų pripažintom destruktyviom organizacijom.

Kairėje, vėliausioji Belgijos karaliaus nuotrauka su šeimos nariais. Viršuje žaidžia jaunasis princas Aleksandras, vienintelis Leopoldo III sūnus, kuris gimė po jo vedybų 1941 m. su princese de Rethy.

Kilnojimų ir emigracijos vėjams traukiant

(Mūsų bendradarbės laiškas iš Vokietijos)

Birželio penkioliktosios minėjimui ruošėmės didžiausiu atsidėjimu. Komiteto pirmininkui A. Kačanauskui vadovaujant buvo sudarytos kelios komisijos. Buvome nutarę su plakatais eiti per miestą, pas JAV rezidentą ir įteikti jam savo rezoliucijas, o po to mitinguoti stovykloje, kur turėjo būti įvairių atstovų kalbos. Užsimojimus sutrukdė žinios apie stovyklos perkėlimą. Gyventojai sunerimo, ėmė nervintis. Įvairios delegacijos vyko į visas pasaulio puses, pas visokius aukštus pareigūnus, nes Heilborno stovykla, kur mus žadėjo iškelti, yra gyventi visiškai netinkama. Delegacijos, atrodė, laimėjo, nes perkėlimas buvo atidėtas neribotam laikui. Tačiau po kelių dienų, vėl išgirdome, kad reikės išsikelti ligi birželio 14 d. Vėl delegacijos išvyko. Kraustymąsi atidėjo iki birželio 15, o vėliau — ligi birželio 20. Šitokie dalykai suskaldė mūsų jėgas ir pakirto nuotaikas birželio penkioliktosios minėjimui besiruošiant. Buvo kalbų, kad "tam tikri veiksniai" tyčia norėjo mums tą minėjimą sutrukdyti, todėl įsakė tą dieną keltis.

Bet vis dėlto minėjimas įvyko. Iš ryto — vėliavos pakėlimas, dalyvaujant moksleivijai ir visuomenei. P. Jurkus pasakė trumpą kalbą. Iš čia ėjome į bažnyčią. Viduryje buvo įrengtas partizano kapas, apjuostas gedulingu kaspinu ir vainikais. Buvo pastatyta daug žvakių, kapas atrodė apsuptas liepsnos. Pamaldas laikė klebonas kun. Karalius. 17 val. salėje įvyko pats minėjimas. Scenos gilumoje kabojo didžiulė Vytis, apsupta vėliavomis, perištomis gedulu. Ant stalo buvo pastatyta vėliavėlė ir lietuviškas kryželis, o tarp jų medinėje lėkštelėje dėžutė su Lietuvos žemės žiupsneliu ir gabalėlis lietuviškos duonos. Buvo atitinkamos kalbos, o po jų priimta rezoliucija pasmerkiant genocidą. Minėjimas baigtas vėliavos nuleidimu.

Dabartinės gyventojų nuotaikos nekokios. Visi susierzinę dėl stovyklos išblaškymo: seneliai, ligoniai ir dalis dirbančiųjų bus keliami pas latvius į kalną, vietoje lieka tie, kurie skirti į vokiečių ūkį, o į Heilbroną ar Elwangeną keliami emigruojantieji. Žinoma, negaliu tvirtinti, kad šis suskirstymas bus galutinis, nes juk čia visa keičiasi. Rytoj jau gali būti nustatyti kiti terminai ir tvarka. Stovyklos lietuviškoji vadovybė susisiekė su BALF pirmininku dr. Končiumi, kuris žada tuo reikalu padėti.

Tokiame stovyklos kilnojimų skersvėjyje ir bendrai emigracijos nuotaikoje sunkiai įmanomas ir visuomeninis veikimas. Bet vis krutame. Stovyklos moterys, apjungtos Pabaltijo Moterų Tarybos Lietuvių Atstovybės, gyvai visur talkininkauja. Prisidėjome ir prie birželio penkioliktosios minėjimo ruošimo, o taip pat kartu su stovyklos bendruomenės komitetu surengėme įspūdingą motinos dienos paminėjimą, pagerbdamos ir apdovanodamos daugiavaikes ir nusipelniusias motinas. Čia pasiunčiu Jums nuotrauką, kuri vaizduoja minėjimo prezidiumą ir sceną. Scenoje gilumoje pakabintas padidintas "Vargo Mokyklos" paveikslas.

Kitą laišką parašysiu iš naujos vietos, tik dar nežinau, kur ji bus, tai yra, kur mus nukels.

J. Banaitienė

Švabų Gmiundas, Vokietija.

TREMTINIŲ ŠALPOS REIKALAI

BALF prisiųstąsias dovanas Vokietijoje skirsto Lietuvos Raudonasis Kryžius. Skirstydami dovanas LRK įgaliotiniai ir valdybos prisitaiko BALF ir aukotojų pageidavimams, pasikviesdami į talką tremtinių visuomenės atstovus.

BALF, kaip amerikiečių organizacija, turinti IRO ir visų jai reikalingų įstaigų pripažinimą, per savo įgaliotinį gauna nemokamą siuntų pervežimą iš Bremeno uosto į centralinius sandėlius Munich, Rauchstr. 20 ir iš centrinių sandėlių į zoninius sandėlius, o taip pat ir į stovyklas. BALF išrūpina nemokamus bilietus važinėti traukiniais tremtinių emigracijos, šalpos ir kitiems būtiniausiems reikalams. Ne visos tremty esančios tautos turi jų tautos reikalais besirūpinančias amerikiečių atstovybes. Dėlto tremtiniai nuolat su pagarba mini amerikiečių lietuvių vardą ir reiškia dėkingumą už jiems teikiamą visokeriopą paramą ir iškovojimą įvairių teisių.

AMERIKIEČIŲ DOVANOS

Šiais metais gautos dvi didelės siuntos BALF gėrybių:

Kovo 20 d. 977 maišai, 72,100 svarų rūbų, 10,129 sv. avalynės ir 4,420 sv. muilo.

Gegužės 12 d. gauta siunta, susidedanti iš 2,028 sv. riebalų, 1,008 sv. kavos ir 13,534 sv. rūbų bei avalynės.

CARE DOVANOS

Balandžio 29 d. anglų zonai — 121 maisto pakietas. Kovo 28 d. amerikiečių zonai — 2,900 gabalų muilo ir prancūzų zonai — 2,000 gabalų muilo. Gegužės 31 d. amerikiečių zonai — 42 maisto pakietai, ir prancūzų zonai — 81 maisto pakietas.

DOVANŲ PASKIRSTYMAS

Iš gautųjų BALF siuntų paskirta:

Amerikiečių zonai — 507 maišai rūbų ir batų, 800 sv. riebalų ir 400 sv. kavos,

britų zonai — 565 maišai rūbų ir batų, 800 svarų riebalų ir 400 sv. kavos,

prancūzų zonai — 21 maišas rūbų ir batų, 400 sv. riebalų ir 200 sv. kavos.

PAGALBOS REIKALINGIEJI

Gavus iš BALF gana didelius rūbų ir avalynės kiekius tremtiniai patenkinami drabužiais aprūpinti, bet maisto dalykų sandėliuose atsargos yra labai ribotos ir sušelpti tegalima tik labiausiai reikalinguosius.

Štai skaičiai žmonių, reikalingų pagalbos:

Amerikiečių zonoje: džiovininkų, besigydančių sanatorijose — 179, kiti sunkūs ligoniai, gyveną privačiai be IRO globos — 87, besveikstą džiovininkai rehabilitacijos centruose — 40, įvairiose ligoninėse besigydančių — 70, invalidai — 65, akli — 6, psichiniai ligoniai — 32, asmens per 60 metų amžiaus — 416, našlaičiai — 9, našlės moterys su mažais vaikais ir kt. vargingos šeimos — 300 žmonių.

Anglų zonoj: džiovininkų yra — 132, įvairių chroniškų ligonių — 413, senų žmonių — 560, kitokių ligonių — 40.

Prancūzų zonoje: džiovininkų — 30, sunkiai chroniškai sergančių — 29, senų žmonių — 130.

Bendrai suskaitę, turime per 2,500 žmonių, kuriems yra būtinai reikalinga nuolatinė pagalba. Šie žmonės emigruoti ar savo jėgomis susikurti pragyvenimo šaltinį yra nepajėgūs.

NAŠLAIČIŲ PADĖTIS

Vis dar pasitaiko, kad laiks nuo laiko pristatomi papildomi sąrašai lietuvių našlaičių iki šio laiko nebuvusių užregistruotais. Šiuo metu pas US Committee for European Children direktorę Miss Allen yra užregistruota lietuvių našlaičių: turinčių vizas — 5, našlaičių, kurių bylos pradėtos — 10, naujai pristatytų — 19.

(Iš Valaičio pranešimo)

LIETUVIŲ ŠVIETIMAS ŽEMUTINĖJE SAKSONIJOJE

Šiuo metu Žem. Saksonijoje veikia dar 2 lietuviškos gimnazijos. Bet netrukus dėl emigracijos mokinių skaičius tose gimnazijose gali tiek sumažėti, kad negalėtume gauti mokytojų etatų. Mūsų gyvybinis reikalas būtų išlaikyti nors vieną gimnaziją. Bet praktiškai negalint suburti visus lietuvius į vieną vietą vien dėl gimnazijos išlaikymo, nieko kito neliktų, kaip įsteigti šalia gimnazijos mokinių bendrabutį ir pritraukti į gimnaziją toliau gyvenančius mokinius. Kandidatų į tą bendrabutį netruktų. Visas ir svarbiausias klausimas būtų lėšos mokinių išlaikymui. Reikia žinoti, kad patys tėvai jokiu būdu nepajėgs sumokėti už savo vaikų išlaikymą bendrabutyje. Kreipsimės todėl į viso pasaulio lietuvius ir jų organizacijas ir prašysime padėti mums išlaikyti vienintelę tikrai lietuvišką ir savarankišką gimnaziją Vak. Vokietijoje. Vokietijos valdžia duos mums, kad ir nedidelį, etatinių mokytojų skaičių. Tie mokytojai yra pasiryžę gaunamu atlyginimu dalytis su kitais į darbą įtraukti kolegomis. Džiaugiamės turėdami visiškai pakankamą būrį gerų, kvalifikuotų, dar Lietuvoje gimnazijose dirbusių pedagogų.

Su pradinėmis mokyklomis kol kas mažiau rūpesčio. Vaikų skaičius jose dar gana didelis, ir mokytojų, atrodo, pakaks. Blogiau kiek su tomis stovyklomis, kur gyventojų, taigi ir vaikų, skaičius nedidelis. Ten bus neįmanoma gauti apmokamų mokytojų.

Vaikų darželių teturime didesnėse stovyklose. Juos išlaiko gimnazijų ir pradž. mokyklų mokytojai, mokėdami tam tikrą dalį savo gaunamo atlyginimo darželių auklėtojoms, kadangi nuo 1. 4. 1950 vaikų darželių vedėjų ir auklėtojų etatai panaikinti.

Šiuo metu britų zonoje turime 2 gimnazijas su 150 mokinių, 5 lietuviškas pradžios mokyklas su 250 mokinių ir 2 vaikų darželius su 100 lankytojų. Be to, organizuojami kursai beraščiams. Iš viso mūsų tautinėse švietimo įstaigose šiuo metu dirba 37 mokytojai ir auklėtojai, iš kurių 23 mokytojai gauna atlyginimą iš valdžios, o likusieji 14 mokytojų atlyginami iš bendrai sudarytųjų "katilų".

Kaip iš šių statistikos žinių matyti, lietuviškąsias mokyklas telanko vos 50 — 60% mokyklinio amžiaus lietuvių vaikų. Kiti gi įvairių veiksnių veikiami, lanko arba mišriąsias tremtinių mokyklas (kaip Schl.-Holsteine) arba ir vokiškąsias mokyklas.

Britų zonos Apygardos Komiteto Švietimo skyrius yra pasiryžęs dėti visas pastangas, kad kuo didesnis Vokietijoje gyvenančių lietuvių moksleivių procentas lankytų lietuviškąsias mokyklas.

K. L.

PHILADELPHIA, PA.

MALONI LIETUVIŠKA UŽEIGA

ANTHONY BALCHIUNAS, SAV.

113 SOUTH 34th STREET

Arti Pennsylvanijos Universiteto

PETER DAVIDONIS

VYNAI — LIKERIAI — ALUS

2327 Brown Street Philadelphia, Pa.

MONUMENTS & CEMETARY MEMORIALS

E. J. WITALIS

MacDADE BLVD. CEDAR AVENUE

Rear entrance Holy Cross Cemetary

DARBY, PA.

Phone Darby 2467

ADAM'S CAFE

RESTORANAS IR BARAS

941 SPRING GARDEN, PHILADELPHIA, PA.

Tel. PO 5-9785

Naujai atidarytas lietuviškas restoranas ir baras

TRAUN'S

N. E. cor. 7th and DAUPHIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

Tel. PO 5-9566

WOODLAND CAFE

B. J. TRIBULAS, Sav.

63rd STREET at WOODLAND AVENUE

Telefonai: *Saratoga 9656. West 4117*

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601-3 So. 2-nd Street Tel.: DEW 513

PHILADELPHIA, PA.

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street Telefonas Poplar 4110

PHILADELPHIA, PA.

Moderniška laidojimo įstaiga: didelė graži koplyčia, erdvi salė su baru, pakelevingiems suteikiama nakvynė — viskas nemokamai.

Nelaimės valandą kreipkitės į mūsų įstaigą, dieną ar naktį — mes visados pasirengę suteikti geriausį patarnavimą.

Raymond Wasikonis

RESTORANAS IR BARAS

2826 Master Street

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Naujienos

Mėnesinis žurnalas

Leidžia ir redaguoja J. Gustis. Prenumerata metams 1 dol.

332 N. 6th St., Philadelphia 6, Pa.

VINCO VIDGINIO

MAISTO KRAUTUVĖ

436 JEFFERSON ST.

Philadelphia, Pa.

TR 1-6627

TRAUN'S CAFE

N. E. cor. 16th Street and Spring Garden

Tel. LO 7-8662, LO 7-4967

Res. Cheltenham 2562

Philadelphia, Pa.

WILLIAM VALAITIS

Visokeriopas automobilių taisymas

730-2 E. Moyamensing Ave

Philadelphia, Pa.

Tel. Howard 8-0596

BARON'S BAR

W. Baranauskas, Sav.

5345 Wyalusing Avenue

Philadelphia, Pa.

Tel.: GR 3-9995

GEO S. REINS

BAR

1625 S. 2nd STREET,

Philadelphia, Pa.

Tel. FU 9-0692

VALONES CAFE

BAR

MARY VALONES, sav.

5300 TACONY STREET,

Philadelphia, Pa.

BILL and AL's CAFE

A. Rinkus ir V. Vinickas

1520 Cumberland Street

Philadelphia, Pa.

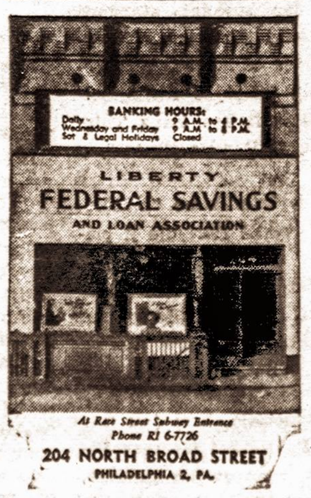

SHEPHERD DISTRIBUTING CO.

Distributors for

DOMESTIC and IMPORTED BEERS

Wholesale and Retail

JOSEPH V. PLAKIS

2315 N. 28th St., Philadelphia, Pa.

Tel.: SAgamore 2-2013

VIENYBĖ

An American Weekly in the Lithuanian language

Established in 1886 by J. J. Paukštis

JUOZAS TYSLIAVA, Editor and Publisher

Salomėja Narkėliūnaitė, Editor

Editorial and Business Office:

412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y. Phone EVergreen 4-0862

Subscription Rates: USA and possessions $4.00 per year, Canada $4.50, Elsewhere $5.50. Advertising rates on application.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office at Brooklyn, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

Penktadienis, 1950 m. birželio 30 d.

JAV PAKEITĖ POLITIKOS KURSĄ

Ligšiolinė Jungtinių Amerikos Valstybių politika Tolimuosiuose Rytuose buvo apribota vien ūkine parama. Vyriausybės sluoksniuose jau seniai buvo nuomonių, jog ją reikią keisti. Bet nekeista. Svarstyta ir studijuota. O valanda išmušė tada, kada niekas nesitikėjo.

Karšti įvykiai Korėjoje visus sujudino. Daugelis JAV Kongreso narių net ėmė klausinėtis, ar iš tikrųjų JAV nieko nežinojusios apie artėjančius įvykius ties 38 paralėle.

O tuo momentu, kaip tyčia, tenai buvo sukauptas JAV dėmesys, nes lankėsi ir tarėsi ir gen. Omar Bradley ir krašto apsaugos sekretorius Johnson ir valstybės sekretoriaus politinis patarėjas John Foster Dulles, kuriam kaip tik buvo pavesta misija Korėjoje.

Ir vos tik jis iš tenai išvyko, užvirė karas. Komunistinė spauda todėl ir tvirtina, kad jis čia buvęs specialiai atvykęs ir įsakęs tą karą pradėti.

Bet dar nežinia būtų buvę, kaip ilgai JAV karo žinovai ir atsakingi pareigūnai būtų taręsi JAV padėties Pacifike stiprinimo reikalais. Komunistų įsiveržimas į Pietų Korėjos respubliką beregint užaliarmavo visus ir privedė prie tokio staigaus JAV politikos posūkio.

Šiandien jau turime ir nubrėžtas linijas, kuriose JAV Azijoje nusistačiusi laikytis. Bet gi šis JAV žygis padarytas trečiojo pasaulinio karo rizika. Ir negalima sakyti, kad Prezidentas Trumanas, pirm padėdamas savo parašą po tais svarbiais įsakymais, nepagalvojo ir nepasitarė. Ateinančių dienų bėgyje išryškės, ar Rusija susilaikys nuo veiksmų, kurie vestų į tiesioginiai į karinį konfliktą su JAV.

Betgi Jungtinės Amerikos Valstybės savo žygi grindžia tuo, kad komunistų užpuolimas Pietų Korėjoje turi sukelti pasaulio nekomunistinių kraštų apsigynimo pasiryžimą ir pasipriešinimo valios pademonstravimą. Be to, Šiaurinė Korėja pažeidė Jungtinių Tautų prestižą, nepaklausydama įsakymo sustabdyti karo veiksmus ir atitraukti kariuomenę į savo sienas. Tai buvo kartu smūgis ir Jungtinėms Amerikos Valstybėms, kurios sudaro vakarų bloko vadovaujančią tautą ir kurių globojamą valstybę užpuolė priešas.

Ir todėl šis JAV žygis įvykdytas ne tiek dėl kariškų priežasčių, kiek labiau dėl tarptautinių samprotavimų, nes svarbios kariškos reikšmės Korėja Amerikai niekad neturėjo.

"TAIKOS BALANDŽIAI"

Tuo tarpu, kai Šiaurės Korėjos komunistiniai daliniai prasiveržė sieną ir žygiavo Pietų Korėjos teritorija, sovietai ir toliau tebeplečia savo "taikos" propagandą. Ir Korėjos įvykius išnaudoja savo naudai, norėdami amerikiečius parodyti kaip užpuolikus, o save iškelti į "taikos balandžius".

Sovietų ir jų satelitų kraštų spauda gavo patvarkymą iš Kremliaus nepūsti žinių iš Korėjos, ligi padėtis nepaaiškėsianti, o Rytų Vokietijos komunistams įsakyta Korėjos įvykius išnaudoti visos Vokietijos sujungimo akcijai.

Betgi laisvasis pasaulis puikiai mato sovietų tikslus. Taip pat mato ir jų planus Korėjoje. Gali būti, jog jie čia tenorėjo tik išbandyti, kokio stiprumo yra ši vieta, ir po to jau pasidaryti atitinkamas išvadas, kad galėtų toliau žygiuoti savo "laisvinimo akciją" vykdydami.

Pranešimuose iš kovų Korėjoje yra žinių, kad paimtųjų įsiveržėlių tankuose rasti ir rusų kareiviai bei karininkai. O šitai jau ir be žodžių viską pasako. Ir dar sovietai stengiasi dumti pasaulio akis savo "taikos" planais, kuriuos varu verčia rašytis gyventojams anapus geležinės uždangos, prievartaudami net bažnytinę hierarchiją, kaip tai įvyko Lenkijoje.

Visiškai teisingai pasielgė Austrijos atomfizikas Hans Thirring, kuris Berlyne turėjo girti sovietų "taikingus tikslus", o peikti amerikiečių karo psichozę.

Jis atsisakė kalbėti Vakarų Berlyne įvykstančiame "kultūrinės laisvės" kongrese. Jis pareiškė, kad įvykiai Korėjoje jį privertė savo nuomonę pakeisti.

Atrodo, kad savo nuomones šįkart turės pakeisti ir daugelis tų, kurie dar kada nors buvo tikėję sovietų "taikingomis" intencijomis.

IR ČIA KOREJOS ĮTAKA

Įvykiai Korėjoje ypatingai palietė Prancūziją, kuri jau nuo pereito šeštadienio neturi vyriausybės. Po to, kai Georges Bidault ministerių kabinetas atsistatydino, negavęs pasitikėjimo, socialistams nesutikus įeiti į naująjį ministerių kabinetą, ir naujasis ministeris pirmininkas, radikalų partijos atstovas, Queuille jau buvo atsistatydinęs.

Dar nežinia, kaip jiems ten pavyks vyriausybę sudaryti, bet viena aišku, kad Prancūzija pilnai įvertina esamą politinę padėtį. Tuojau pat, kai tik pasklido žinia apie Prezidento Trumano įsakymą, nutarta vidaus nesutikimus atidėti į šalį.

Radikal-socialistų partijos vadai priėmė rezoliuciją, kurioje įgalioja Queuille tuojau pat sudaryti "viešojo saugumo vyriausybę". O rezoliucijoje sakoma, kad prie šio nutarimo priveduši rimta tarptautinė padėtis, kuri reikalauja, kad partijos atidėtų į šalį visus nesutarimus.

Vokiečių mokslininkai tobulina V-2

Pasaulio spauda vis plačiau kalba apie sovietų pradėtas vystyti ir tebevystomas vokiečių V raketas.

Sakoma, kad apie 1946 m. specialūs sovietų daliniai persijoje pagrindinai savo stovyklų vokiečių belaisvius, ieškodami technikos specialistų. Labiausiai buvo ieškomi asmens, dirbę prie lėktuvų konstravimo ir prie V ginklų bandomųjų stočių.

Šių rūšių specialistai buvo surinkti Ostaškov vietovėje, netoli nuo Volgos aukštupio. Čia vokiečių profesorius Albring, didelio techninio štabo padedamas, suorganizavo tolimojo šovinių vairavimo tyrimo stotį. Hitlerio Vokietijoje ligi 1944 m. pabaigos jis vadovavo lėktuvų technikos institutui Danzige. Jis tenai kartu dirbo su profesoriumi Kleinwaechter V raketų tobulinime.

Sovietams užėjus, prof. Albring pavyko pabėgti į Vakarus. Tuo tarpu prof. Kleinwaechter su visu savo štabu pakliuvo sovietams ir pateko į internuotųjų stovyklą. Pradžioje tenai jis gyveno neatpažintas ir labai vargingai. Mat, sovietai neturėjo net supratimo, kokią žuvį jie buvo pagavę. Tik vėliau, kai specialistai perkrėtė stovyklas, jis buvo izoliuotas. Jam buvo duotos puikios sąlygos: geras maistas ir butas. Bet tai buvo pervėlu. Mokslininkas pajuto, kad negalėsiąs atgauti savo fizinių jėgų. Ir nuo čia tada prasidėjo reikalai tragiškai vystytis.

Mirties patale jau gulėdamas, prof. Kleinwaechter paprašė sovietų stovyklos komendantą išpildyti jo paskutinį prašymą. Jis prašė perduoti Vakarų Vokietijoje esančiam prof. Albring žinią ir leisti jam atvykti jį aplankyti. Specialus kurjeris nuvyko į Vak. Vokietiją ir sugrįžo su prof. Albring. Mirštantis prof., visą savo gyvenimą skyręs mokslui, jautė, kad su savimi į kapus galįs nusinešti daugelį paslapčių, kurias norėjo perduoti savo kolegai. Tikriausiai jis dar gerai nepažinojo sovietų. Nes kitaip jis šito niekad nebūtų daręs. Tuo tarpu įvyko, ko, gal būt, ir jis pats nenorėjo. Sovietų įkalbintas prof. Albring pasiliko jiems dirbti. Harzo kalnuose (Vokietijoje) Bleicherode miestelyje jis turėjo tęsti Kleinwaechter darbą. Bet lygiagrečiai jam buvo pavesta sutraukti čia visus Vak. Vokietijoje buvusius šios srities mokslininkus ir specialistus. Ir taip naktimis specialūs įgaliotiniai juos pervedė per sieną į Harzą.

Pradžioje šiems mokslininkams buvo duotos sąlygos visiškai nevaržomai dirbti. Bet palaipsniui jų laisvė nyko: įvairūs griežti įsakymai izoliavo juos nuo aplinkos, o vėliau, kai jie tam norėjo pasipriešinti, sovietai juos išvežė į Ostaškovą ir liepė dirbti visiškoje NKVD priežiūroje. Jiems buvo aiškiai įsakyta sukonstruoti oro torpedą su 10,000 km nešlumu.

Esama žinių, kad šie darbai jau užbaigti. Naujausieji pranešimai sako, kad sovietai šiuo metu jau pradėję gaminti dideliais kiekiais šios rūšies šoviniuę. O tie šoviniai yra ne kas kita, kaip vokiečių V 2 patobulinimas. 1945 m. vokiečiai jau buvo sukonstravę V 2/A 8 modelį. A 8 buvo nuo 6 iki 7 tūkst. km nešlumo ir per 42 minutes galėjo perlėkti Atlantą. Šį A 8 modelį betobulindami vokiečių mokslininkai, sakoma, kad padidinę ir greitį, ir nešlumą ir taiklumą. Šios rūšies raketų kelionė prilygstanti parabelei su stačia ir plokščia šaka: pradžioje šovinys su visa energija pakyla į viršų, o pasiekęs savo aukščiausią punktą, radaro kontroliuojamas, jis taikomas į tikslą. Jų bandomieji šaudymai vykę ištisus mėnesius: dienomis ir naktimis iš Ostaškovo raketos lėkė į šiaurinio poliaus sritis per Onegos ežerą, Baltąją Jūrą, Kolos salą, Barento ežerą ir Franc - Joseph kraštą. Toli šiaurėje sovietai buvo įsirengę kontrolines stotis sekti jų lėkimo krypčiai, aukščiui ir savo radaro aparatais jas reguliuoti.

Kai jau buvo atlikti beveik visi tų raketų darbai, iš Atomgrado, sovietų atominės energijos tyrimo centro, atvyko mokslininkai ir technikai, kuriems buvo pavesta ištirti galimybes 28 m ilgio šoviniuose įkonstruoti atominę bombą. Ir dabar šioje srityje vykstąs įtemptas darbas.

Jeigu sovietai tikrumoje yra išsprendę šiuos tolimojo vairavimo raketų klausimus ir, jeigu jų šoviniai tikrai eina 10 tūkst. km (tai yra vienu ketvirtadaliu visos žemės rutulio) nešlumu, tai jie iš savo teritorijos lengvai galėtų apšaudyti visą šiaurės pusrutulį, o tuo pačiu ir visą šiaurinės Amerikos kontinentą.

S. R.

'O KAIP SU KRAŠTAIS ANAPUS GELEŽINĖS UŽDANGOS?'

Washington, D. C. (LAIC) Jungtinė lenkų spauda Amerikoje pasiuntė laišką valstybės sekretoriui, kuriame, tarp kitko, rašoma — "Iš Tamstos šaunaus exposė susidarome gana aiškų Europos būklės vaizdą... Nė žodžiu neužsimenama apie kraštus anapus geležinės uždangos, jokio vilties spindulio, jokio padrąsinimo žodžio, tarytum mūsų užsienio politika būtų ryškiai nurašiusi Lenkiją ir Čekoslovakiją, Rumuniją, Vengriją, Lietuvą ir Latviją bei kitus kraštus kaip prarastas pozicijas mūsų politinėse kalkuliacijose. Betgi dešimtys milijonų pavergtų žmonių, kurie klausosi Amerikos balso... taipgi klausėsi Tamstos pranešimo tautai, bet neišgirdo jų minint."

"Todėl mes dristame Tamstą viešai paklausti: O kaip su kraštais anapus geležinės uždangos?" Jokios jiems vilties? Ar jie nieko mums nereiškia šiandien ir ateityje? Ar mes juos turime ar neturime dėmesy — jeigu kiltų trečias pasaulinis karas? Ar jų potencialinis prisidėjimas yra mažesnės vertės nei numatomas prisidėjimas milijonų nacių jaunuolių Vokietijoje arbu buvusių SS vyrų?.."

Nurodžius, kad Jaltos susitarimai yra visų blogybių šaltinis, laiškas ragina "prisipažinti" suklydus Jaltoje ir "daryti ką nors". "Užmirštas žmogus gatvėje jau žino, kad dolerinė užtvara nenukels ir nepavaduos geležinės užtvaros. Netgi vandenilio bomba negalėtų to padaryti. Betgi naujas pasitikėjimas Amerikos idealizmu gali tą padaryti ir padarys, jeigu mes įrodysime likusiam pasauliui, kad, be dolerių ir bombų, mes tebeturime idealus ir teisingumo, laisvės ir dorovės tradicijas."

LIEPOS 4 D. SUKAKTIS

Mažai kas prisimena vieną tų Amerikos svarbiausių Nepriklausomybės Dienų — Nepriklausomybės Deklaracijos 50-tą sukaktį. Tai buvo 1826 m.

Iš visų 56 tų, kurie pasirašė tą svarbų dokumentą, skelbiantį naujojo amžiaus pradžią, tik trys beliko... John Adams, Thomas Jefferson ir Charles Carroll iš Carlton. Visi kiti jau buvo numirę. Šie trys buvo pakviesti dalyvauti milžiniškame minėjime Washingtone, kada Respublika šventė savo 50 metų gimtadienį.

Tuo metu John Adams, kuris buvo JAV antrasis prezidentas, jau buvo sulaukęs 92 metų. Thomas Jefferson, tretysis prezidentas, tada turėjo 84 m. amž., Charles Carroll iš Carrollton buvo 89 m. Taigi, 1826 m. šie žymūs vyrai jau priklausė istorijai, o ne gyviesiems.

Lyg ir pažymėdami tąjį faktą, kad jų vieta buvo istorijoje, du iš šių trijų garsiųjų amerikiečių tematė tik pradžią tų metų liepos ketvirtosios. 1826 m. liepos 4 d., dviejų valandų laikotarpyje Adams ir Jefferson mirė: Jefferson savo mylimojoj Monticello, Virginijoj, o Adams savo namuose Quincy, Massachusetts.

Buvo liūdna 50-ta sukaktis. Tada iškart netekta dviejų patriotų, kurie padėjo įkurti šalį. John Adams buvo vienas iš svarbių nepriklausomybės čempionų. Thomas Jefferson parašė tą svarbų dokumentą. Per sunkias revoliucijos ir Kontinentinio Kongreso dienas, jie buvo artimi politiniai kolegos ir geri draugai. Bet nutolo prezidentiniuose rinkimuose 1800 m., kada abu buvo kandidatai į prezidentus, Adams gavo 71 balsą, o Jefferson 68. Bet 1800 m. Jefferson laimėjo. Po Jefferson antru kartu abu senieji draugai susitaikė ir praleido visų senatvę rašydami viens kitam.

Kelias dienas prieš mirtį John Adams parašė specialų pranešimą savo miesto gyventojams dėl vietinio Nepriklausomybės Dienos minėjimo. Jefferson birželio 24 d. gavo pakvietimą dalyvauti iškilmėse ir ta proga parašė laišką, priimdamas pakvietimą ir pažadėdamas dalyvauti Washingtone. Tai buvo paskutinis Jeffersono laiškas. "Kaip puiku vėl susitikti tą mažą būrį žmonių, kurie prieš 50 m. prisidėjo prie mūsų tuose drąsiuose ir svarbiuose rinkimuose, kada turėjome spręsti pasiduoti ar imti kardą į rankas. Ir su jais dabar, po 50 metų patyrimo ir gerbūvio galima džiaugtis faktu, kad mūsų broliai piliečiai priima mūsų sprendimą..."

1950 m. liepos 4 d. tegul kiekvienas amerikietis pagalvoja apie savo teises, Nepriklausomybės Deklaracijoj įrašytas.

RUSŲ GALVOSENOS BRUOŽAI

Generolas Itn. T. Daukantas

b. VALSTYBĖS DYDIS IR CENTRALIZACIJA

Iš istorijos patiriame, kad valstybė, pasiekusi tam tikrą dydžio ribą, pradeda greit silpnėti ir skaldytis dalimis (Aleksandro Makedoniečio, Romos, Britanijos XX a.). Panašiai atsitiko ir su carų Rusija. Iš "jedinnaja, nedelimaja" — nedalomojo vieneto pasidarė sąjunga. Tačiau susiskaldymas neilgai tetruko (kaip ir jo amžininkas Nepas (Novaja ekonomičeskaja politika — naujoji ekonominė politika; trumpalaikis komunistų posūkis Lenino laikų — 1920-1922 m.). Velikoruso dvasia ėmė viršų, ir formališkai suskaldytoje federatyvinėje valstybės sąjungoje prasidėjo kraštutinė centralizacija (jungimas) per kompartijos aparatą, kuriam kuo uoliausiai talkininkavo gyventojams tiek baisi Čeka, vėliau ją pakeitusi NKVD. Tokioje tvarkoje tuoj išplaukė į gyvenimo paviršių didelės centralizuotos valstybės silpnumai. Dar buvo pakenčiama su tomis tautomis, kurių gyvenimo lygumuo buvo žemesnis, negu velikoruso. Tai buvo finiškosios ir mongoliškosios kilmės tautos (nekalbam apie pačią Suomiją). Pavyko jas civilizuoti "i nyne dikij tunguz, i brat stepeij kalmyk — ir laukinis tunguzas, ir stepių brolis kalmukas" susipažino su rusų poetu Puškinu, išvardinusiu juos eilėraštyje. Kiek sunkiau buvo su feodaliniu (dvarininkišku) mongolų buriatų kraštu Baikalo ežero srityje, rytų Sibire. Čia reikėjo gabumų Dekanozovo, to pačio, kuris vėliau sudorojo ir Lietuvą. Čia jis atliko stažą, įrodžiusį dar iki tol nematytą tautos naikinimo moderniškumą ir jo vykdytojo aktualų nuoseklumą bei baisiai žiaurų metodą. Mongolų buriatuose iš feodalų nieko nepasiliko, o pačioje respublikoje Rusijos centro valdžios autoritetas tiek išaugo, kad netrukus politbiuro siųstiems instruktoriams pavyko įsibrauti ir į gretimąją Kiniją ir nuo jos atskirti "Išorinės Mongolijos liaudies respubliką," pirmąją komunistų Rusijos dukterį už Rusijos ribų. Dekanozovas pasidarė gretimųjų valstybių suvirškinimo specu ypatingiems reikalams. Mongolų buriatai buvo taip toli nuo Europos, kad ten mažai kas domėjosi Dekanozovo veikla (pvz., Lietuvoje — gal tik vienas kitas užsienietis geografas).

Žymiai sunkiau buvo su tautomis, turėjusiomis senas tradicijas. Ir šiandieną dar su pagarba rusas išsitaria apie Džiugašvillio-Stalino tautiečius gruzinus, kurių vienas aukojosi už visus, visi už vieną. 1934 m. Gruzijon pasiųstieji keli komisarai dingsta be žinios. Siunčiami "istrebiteli" — naikintojai. Kas kaltas? Šis ar anas? Ir suima apkaltintuosius. Tada visi kaip vienas mitinge atsako: "Jie nekalti —tai mes visi," ir einame masėmis kalėti bei kentėti visi už vieną. Tokius rusų skaičiaus persvara įveikė.

Ukrainoje, garsiojo "černoziomo" — juodžemio žemėje, taip pat buvo nelengviau. Tenai kova dar nėra pasibaigusi: "Raskulačivanije — buožių, pasiturinčiųjų ūkininkų naikinimas užbaigtas. Kolchozai (kolektyvieji ūkiai) panaikino viensėdžius — "hutora," o sovchozai (tarybiniai ūkiai) pakeitė senuosius dvarus. Tačiau ukrainiečių tautos dar nesuspėjo sunaikinti. Tuo tarpu, kai Kaukazo priekalniuose pavyko iškeldinėti iš jų kalnų lezginus ir čečėnus, labai negausias tauteles, su ukrainiečiais kova yra kietesnė. Jų tauta gausingesnė ir kultūra pranašesnė. Įsidėmėkime, kad Maskva sėmėsi valstybinių tradicijų iš Kijevo, bet ne Kijevas iš Maskvos.

Centralizuotosios valstybės dydis yra ribotas. "Nelzia objat ne objatnoje — negalima aprėbti neaprėpiamo," sako rusų patarlė, o kompartija nori ir bando. Pradėjusi labai vykusiai eiti prie mišriai gyvenančių sričių tautų santykių sprendimo, partija suklupo dogmoje, internacionale, už kurio pečių staiga iškėlė galvą senasis rusiškas nacionalizmas, rusifikacija, kitų tautų naikinimas — Vernichtungs Schlacht.

Stalino konstitucija garantuoja tautų laisvę. Jeigu užklausdavai: "kodėl tai neįvykdoma?" (tai bandžiau daryti), gaudavau nelauktą atsakymą: "konstitucija nusako, kas buvo gyvenime, o dabar revoliucijos procesas nužygiavo pirmyn, ir todėl konstitucijos nebeįmanoma visuotinai vykdyti" (Roza Iks), parainagrinėt, — kas nevykdoma, nebuvo prasmės vykdyti, (1940 m. gale).

Stipriai centralizuotoje valstybėje, kurios gyventojai yra įvairių tautų konglomeratas (kratinys) svetimas gaivalas yra silpnybės šaltinis. Tai suprato jau carų Rusija ir todėl bijodama spaudė "inorodcev" — kitataučius.

c. "INORODCY" — KITATAUČIAI

Kitataučių asimiliacija (suvirškinimas) prasidėjo Velikorosų valstybėje dar prieš Maskvos įsikūrimą. Kaip pabėgėliai nuo Kijevo XIII a. mūsų Mindaugo laikais apsigyveno Susdalio miškuose, aplink gyveno suomių padermės tautelės (Mardva, Čeremisai, Votekai, Vogulai ir kt.). "Maskva" pavadinimas yra ugrofinų (vengrų - suomių) vardas, panašiai kaip Kostroma, Oka ir net Volga, šiandien "Russkaja reka — rusų upė", kai Maskva "serdce — širdis" "zemly russkoj — rusų žemės". Carų laikais aplink Leningradą 5—15 km nuo miesto gyveno nemoką rusiškai kalbėti "čuchny, čuchoncy" — čuchnos (suomių padermės), kurie atvažiuodavo per užgavėnes savotiškomis rogėmis, "veika" vadinamomis, "uliavojančiųjų" pavėžyti. Per 800 metų daug iš jų tarpo nutauto, ir iš slavų su jais mišinio pasidarė velikorosy — pirmieji svarbieji obrusiteli" — rusintojai. Nenagrinėsime visos inirodcų (Rusijos kitataučių) istorijos, bet iš karto imsime 19 a. antrąją pusę po dviejų lenkmečių. Gruzinai savu noru prisijungė prie Rusijos, visi su tūkstantmetine, o armėnai dar su senesne kultūra ir savaimingos kultūros tradicijomis. Toks buvo inorodcų avangardas. Toliau — suomiai, prie rusų prisiglaudę per Napoleono karus 1809 m., kazokų, zaporožcų (užsienkstininkų — uždoniečių) ir mazepininkų (Mazepa — Ukrainos hetmonas separatistas) palikuonys iš Ukrainos, smagiai stiprinami iš Austrų Galicijos. Štai, carizmo riešutai. Riešutukais buvo daugelis kitų, o jų tarpe ir lietuviai po "Aušros". Atskirą poziciją užėmė įtakingi žydai ir žydų varguomenė.

MUMS rašo

Vis kova už Lietuvą

Šiuo momentu, kada vyksta didžiausio masto žudynės ir lietuvių trėmimai į Sibiro vergų stovyklas, atrodo, kad mes ne pilnai išnaudojame priemones, kovodami prieš Lietuvos užgrobėją — rusą.

Čia Amerikoje mes daug turime žmonių, kuriuose teka lietuviškas kraujas, bet vieni, nemokėdami lietuviškai, kiti, neturėdami sąlygų, yra atitrūkę nuo lietuvių kamieno. Daugelis tokių žmonių yra išmokslinti ir užima aukštas vietas valstybinėse ar privačiose įstaigose. Jie yra suaugę su amerikietiška kultūra. Daugelis turi gerą vardą ir santykius su JAV politiką vairuojančiais asmenimis. Jie savo lietuvišką kilmę vos beprisimena. Žinoma, mes jų nemokysime kalbėti lietuviškai, bet mūsų bendrųjų organizacijų pareiga turėtų būti jiems kiekvienam priminti jų kilmę, jų proseneilių žemės vargus ir jų uždavinius, kaip tai:

1) Kur tik galima kelti balsą prieš neteisėtą Lietuvos okupavimą,

2) Visur kelti aikštėn rusų — komunistų žiaurumą, žudant ir tremiant į vergų stovyklas šimtus tūkstančių nekaltų lietuvių ir kitų pabaltiečių,

3) Aiškinti Rusijos imperialistinius tikslus — užgrobti visą pasaulį, kitaip sakant, jų pasaulinės "proletarinės" revoliucijos įgyvendinimą.

4) Nesigėdyti savo lietuviškos kilmės iš taip senos ir garbingos lietuvių tautos.

Kartu turėtų būti pasiųsta įvairios medžiagos arba, blogiausiu atveju, bent nurodyti adresai, kur jie galėtų tos medžiagos įsigyti.

Nenorėkime, kad visi būtų Kudirkos, bet į daugumą tai turėtų padaryti įtakos. Žinoma, atsiras ir tokių, kuriems bus nesvarbu, koks kraujas juose teka, kuriems bus vistiek, ar jų kilmė yra etiopiška ar mongoliška. Tie žmonės yra beverčiai. Jie nieko gero negali duoti nei mums, nei kitiems.

J. Suvis

GUY DE MAUPASSANT

VAIDUOKLIS

(Tęsinys iš pereito numerio)

Buvo taip kvaila būti didžiausiame laipsnyje nervuotu, kad neatsigręžiau atgal, gėdindamasis pats savęs. Kaip tik tada atradau antrą pundelį, kurio man reikėjo. Ir dabar, kai siekiau trečio, platus didelis atodūsis už mano pečių privertė mane duoti pasiutusį šuolį per 4 yardus į šalį. Buvau apsisukęs aplink su ranka ant kardo ir, jei būčiau jo nejautęs prie savo šono, tikriausiai būčiau, lyg bailys, pabėgęs.

Aukšta, baltai apsirengusi moteris stovėjo, žiūrėdama į mane užpakalyje kėdės, kurioje prieš sekundę aš buvau sėdėjęs.

Toks drebulys perbėgo man per kojas, kad aš ko nepargriuvau aukštielninkas. O, nė vienas, kuris nejautė to, negali suprasti baisios, tačiau kvailos, baimės, kaip ši. Siela paprasčiausiai ištirpsta, nebeturite sąmonės, visas kūnas sudrimba, lyg kempinė, ir jūs pasakytumėte, kad viskas jumyse subyra į gabalėlius.

Aš visai netikiu į vaiduoklius. Na, aš jums pasakysiu, kad tą momentą ko neapalpau nuo biaurios mirties baimės ir nuo nepergalimos kančios, nenatūralaus išgąsčio, aš iškenčiau, o, aš iškenčiau per kelias sekundes daugiau, negu per likusią dalį mano gyvenime.

Jei ji būtų nekalbėjus, gal būčiau miręs. Bet ji kalbėjo. Ji kalbėjo saldžiu ir kenčiančiu balsu, kuris virpino mano nervus. Aš nedrįsčiau sakyti, kad aš pasidariau savęs ponu ir, kad atgavau protą. Ne. Buvau taip persigandęs, kad nežinojau daugiau, ką dariau, bet kažkokia asmeniška garbė, kurią aš turiu savyje ir taip pat profesinė puikybė įgalino mane išlaikyti garbingą veidą beveik savęs nepaisant. Abejojau savo naudai ir jos, be abejonės ir jos, moteriškės ar vaiduoklio, kas ji tenai bebūtų. Šitai išanalizavau vėliau, nes užtikrinu jus, kad akivaizdoje tos apraiškos, aš nedaug galvojau. Bijojau.

Ji tarė:

"O, monsieur, jūs galite man padaryti didelį patarnavimą!"

Bandžiau atsakyti, bet paprasčiausiai neįstengiau ištarti žodžio. Neaiškus garsas išėjo iš mano gerklės.

Ji tęsė:

"Ar padarysite? Jūs galite išgelbėti, išgydyti mane. Aš baisiai kenčiu. Aš kenčiu, o, aš kenčiu!"

Ir ji tyliai atsisėdo į mano kėdę. Pažiūrėjo į mane:

"Ar padarysite?"

Aš padariau galva ženklą "taip", nes mano balsas buvo dingęs.

Tada ji ištiesė man vėžio kiauto šukas ir sumurmėjo:

"Pašukuokite man plaukus, o, pašukuokite man plaukus! Tai pagydys mane. Jūs turite šukuoti mano plaukus. Žiūrėkite į mano galvą, kaip aš kenčiu! Ir mano plaukai, kaip jie man skauda!"

Jos plaukai buvo palaidi, ir labai juodi (kaip man atrodė), kabėjo per kėdės atramą ir siekė grindis.

Kam aš tai dariau? Kodėl visas drebėdamas paėmiau šukas? Ir kam paėmiau į savo rankas tuos ilgus plaukus, kurie buvo šlykščiai šalti ir atrodė, lyg liesčiau gyvates? Nežinau.

Tas jausmas dar vis yra įsikabinęs mano pirštuose. Ir, kai prisimenu jį — drebu.

Aš šukavau. Aš elgiausi nežinau pats kaip su tais lediniais plaukais. Pyniau juos, rišau ir atrišau juos, pyniau taip, kaip mes piname arklio karčius. Ji atsiduso, palenkė galvą, atrodė laiminga.

Pagaliau ji man tarė "ačiū!" pagriebė iš mano rankų šukas ir pabėgo per pusiau atviras duris, kurias buvau matęs.

Likęs vienas kelias sekundes jutau tą laukinį nerimą sielos, kurį žmogus jaučia po slogučio, iš kurio jis ką tik pabudo. Tada aš pagaliau atgavau savo pojučius, pribėgau prie lango ir staigiu smūgiu atidariau langines.

Šviesos jūra įsiliejo. Nuskubėjau prie durų, per kurias ji pranyko. Jos buvo uždarytos ir nepajudinamos.

Tada mane apėmė pabėgimo karštis, panika, tikra panika, kokia apima armiją. Aš pastvėriau tuos tris pundukus nuo stalo, perbėgau per kambarį ir lėkiau laiptais po keturis iš karto žemyn, atsidūriau, nežinau kaip, lauke ir, pastebėjęs savo arklį už 10 žingsnių, aš užšokau ant jo ir nujojau pilna zovada.

Nesustojau iki neatsiradau prie savo buveinės durų Rouen'e. Numečiau vadžias savo pasiuntiniui, nulėkiau į kambarį ir užsidariau tenai pagalvoti.

Ir tada aš valandą savęs susirūpinęs klausiau ar kartais nebuvau kokios haliucinacijos auka? Tikriausiai turėjau tą nesuvokiamą nervų sukrėtimą, tą smegenų kančią, kuriuos iššaukia antgamtiški veiksniai.

Ir kai pradėjau tikėti, kad tai buvo iliuzija, mano pojūčių apsirikimas, priėjau prie lango ir mano akys pripuolamai nuslydo ant krūtinės. Mano mundierius buvo apsivėlęs ilgais moters plaukais, kurie buvo apsivynioję apie guzikus.

Juos po vieną drebančiais pirštais rinkau ir išmečiau pro langą.

Tada pašaukiau savo pasiuntinį. Jaučiausi per daug sujaudintas, per daug suvargęs tą dieną susitikti su mano draugu. Ir taip pat troškau atsargiai apsvarstyti, ką aš jam apie tai turėčiau pasakyti.

Laiškai jam buvo įteikti. Jis davė kareiviui pakvitavimą. Daug klausinėjo apie mane ir mano kareivis pasakė jam, kad aš nesijaučiu gerai, kad turėjau saulės smūgį ar kažką panašaus. Jis atrodė nesmagus.

Nuėjau pas jį sekančią dieną, nutaręs pasakyti tiesą. Pereitą vakarą jis išėjo ir buvo dar nesugrįžęs.

Dienos bėgyje dar kartą nuėjau. Jie jo nebuvo matę. Laukiau savaitę. Jis nepasirodė. Tada painformavau policiją. Jie jo visur ieškojo, nesurasdami jo dingimo siūlo galo ar paskutinės buveinės.

Buvo įsakyta padaryti kratą apleistoje pilyje. Nieko įtartino nebuvo rasta.

Nė jokio ženklo, kad tenai būtų buvus pasislėpus moteris.

Pasirodžius, kad tyrinėjimai nevaisingi, krata buvo nutraukta.

Ir per 56 metus aš nieko nepatyriau. Ir nežinau nieko daugiau.

(Pabaiga)

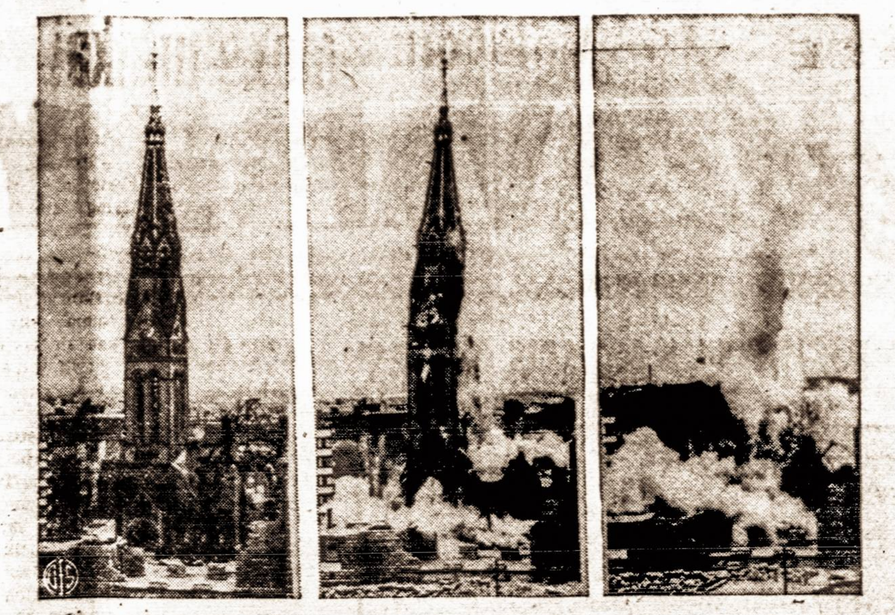

Sovietų kontroliuojamoje zonoje Berlyne komunistai susprogdino garsiąją Georgian bažnyčią, nežiūrint evangelikų kunigų protesto. Sovietai tvirtina, kad bažnyčia buvo begriūvanti ir dėl to reikėjo ją susprogdinti.

BEN. RUTKŪNAS

BALTAGALVIAI DOBILAI

Ežeraičiai, upės, laukas,
rymo žalzgani šilai,
o aplink, medaus prikūpę,
baltagalviai dobilai.

Kur klajojai, ką svajojai,
ką jaunystėj pamilai —
o taip keri, o taip kvepia
baltagalviai dobilai!

Ir čiurlena lyg šaltinis
sielon džiugulys tyliai —
tartum vaidas, tartum sniegas
baltagalviai dobilai!

Vai, kas krėtė šaltą rasą
mėnesienoje žalioj,
kas išbrido gilią brydę —
išguldyti dobilai!

Ar Aušrinė vaikštinėjo
sidabriniais pašiliais,
ar balti dievų sūnaičiai
šoko vėjuje žvaliai?

Nei Aušrinė vaikštinėjo
sidabriniais pašiliais,
nei balti dievų sūnaičiai
šoko vėjuje dailiai.

Tai girdėjo, tai regėjo
baltagalviai dobilai —
tai žvangėjo pasagėlėm
sudulkėdami keliai.

Krėtė kojos šaltą rasą,
brido brydę dobilais —
tai ten liejos jaunas džiaugsmas,
juokas taškės spinduliais.

Antroji Pravieniškių tragedija

Dar kaip neseniai lietuvių patriotinės spaudos puslapiai pramirgėjo nuotraukomis, vaizduojančiomis bolševikų nukankintus lietuvius 1941 m. įvairiose Lietuvos vietovėse. Jų tarpe buvo minimos ir Pravieniškės. Tai buvo pirmoji Pravieniškių tragedija. Antroji tragedija lietuvius tenai ištiko 1944 m. vasarą, vokiečiams besitraukiant iš Lietuvos.

Čia duodame savo bendradarbio Br. Kulio atsiminimų knygos "Atiduotieji lėtai mirčiai" ištrauką, šią antrą Pravieniškių tragediją vaizduojančią. Autorius — buv. Trakų mokytojų seminarijos direktorius, kalintas Vilniaus, Kauno Gestapo kalėjimuose, Pravieniškių stovykloje ir ištremtas Vokietijon, šiuo metu atvykęs ir įsikūręs Amerikoje, ruošiasi tą knygą čia išleisti.

...Kai komendantas, sukėlęs visiems tiek daug baimės, nugūžino į komendantūrą, kaliniai, skirti šią dieną virtuvės ir švaros darbams, susimetėme koridoriuje. Tuo tarpu vienas budėjo prie lango, kad sektų, kada išlįs vėl su lazda ir niūriai ieškančiomis akimis.

Mes gi informavomės, ką kur komendantas sakė ir įsakė.

Virtuvėje teiravosi šlubo jaunuolio, visados tetinkančio bulvėms skusti, puodams plauti, malkoms skaldyti. Rades ji ant sąšlavyno, liepė per 5 minutes pasiruošti.

Kur? Kodėl?

Komendanto tonas ir išvaizda į klausimus spėjamo atsakymo nedavė.

Ligoninėje įsakė per 5 minutes pasiruošti ligoniams, sergantiems daugiau, kaip aštuonias dienas.

Surinko visus vaikus, senius, nėščias moteris, visus invalidus, sužalotus, paliegėlius, nebepajėgiančius dirbti sunkaus darbo, džiugindamas lengvatomis ir liepdamas su visais turimais daiktais rikiuotis prie komendantūros, nė vienam neuždelsiant daugiau 5 minučių.

Priskyrė dar tuos, kuriuos kamerose sučiupo nuo darbo besislapstančius, besiteisinančius liga, besnaudžiančius, bestoviniuojančius, nuoširdžiai mėginusius prašyti lengvesnio darbo. Vieną sveiką moterį, neseniai stovyklon atsiųstą, sugavo prie lango saulėje besišildančią ir belopančią sijoną — taip pat liepė nedelsiant bėgti prie komendantūros!

Rikiuotė buvo labai mišri.

Tuojau privažiavo sunkvežimis.

Komanda: sulipti su visais daiktais!

Skubiai! Tuojau! Vieni per kitus turėjo grūstis. Skubiai, skubiai!

Paskui sunešė ir suvertė nebegalinčius pajudėti, visus — sulaužytom kojom, rankom, šonkauliais. Skubiai!

Visi gavo neribotą skaičių lazdų ir šautuvų buožių.

Visi klykė, ir nebesiramino, pralenkdami šauksmais vieni kitus.

Sunkvežimis suurzgė taip konvulsingai trukčiodamas iš vietos, tartum šoferis susijaudinęs, kad jis vargu, ar grįš...

Klykiančiųjų, bemirštančiųjų būrį sunkvežimis gabeno mums pažįstama kryptimi į mišką. Skubiai!

Į mišką...

Mes, susigūžę ir pritūpę palangėse, visą laiką nežymiai sekėme, ir pažįstamųjų iškreipti veidai ,klyksmas mums atėmė žadą.

Komendantas, išdidžiai sėdės savo automobilin, išlydėjo sunkvežimį. Šiuo metu į penktąją kamerą atspyrė iš raštinės kalinys B., priskirtas patalkinėti sekretoriui.

B. susidomėjo:

— Brolyti, tai dar šį kartą vėl išsisukai, o aš jau maniau..... drebėjau dėl tavęs... Reikalas — paprastas. Komendantas paskambino į geštapą. Raportavo, kad bulvės baigiasi, žirniai taip pat. Duonos nėra. Nė skystimu palaikyti valgio normas nebeįmanoma. Ištransportuoti — įsakymo nesulaukiąs. Vagonų tam nėsą. Kalinių kasdien naujai siunčią. Atsakymą gavo kaip paprastai: "Nusilpusius ir iš esamų kūno atsargų nebepajėgiančius dirbti — nurašyti."

Ne vieną kartą palydėdavom pėsčiųjų ar į sunkvežimius sukrautųjų rikiuotę... į mišką. Ne vieną kartą "nurašymas" vykdavo ir be gestapo viršininkų įsakymo, tiesiog komendanto nuožiūra ir apskaičiavimu, jo malonumui.

Bet, kai ir save vaizduojies vos vos nekliuvusį į keturiasdešimt aštuonių šios dienos paskutiniąją kelionę — vėl, rodos, iš naujo atgimsti, jėgas atgaivini tebeplakančiu pulsu.

Tuo tarpu iš darbo grįžusieji neberado savo vaikų, tėvų, draugų, brolių, pažįstamų.

Ir vėl klyksmas barakuose, tarytum vėl apvaikščiojo stovyklą komendantas ir vėl išlydėjo antrą sunkvežimį į mišką.

Gailus klyksmas virkdė ir kiekvieno širdį. Tačiau viešai ir balsiai niekas neliūdėjo. Turėjo būti, kaip nebūta.

Tą vakarą išvėdintoje penktojoje kameroje drąsiai nelaimės draugai slinko į šviežius guolius, tačiau vidurnaktį, pajusdami, kad vėl per lentas, skyles, iš kitų kamerų atžygiuoja parazitai, apgailestavo, kad generalinės švaros garantija baigėsi su saulės ar elektros šviesa.

Tamsoje vėl jos gnaibo, gelia, čiulpia.

Vidurnaktis buvo toks šviesus, ramus. Žiogeliai smuikavo mėnesienoje.

Toli, Vilniaus pusėje, dar už sostinės labai toli, dundėjo sunkioji artilerija.

Vidurnakčio glūdumoje mes tebegyvenom staigmeną, kuri anuos šiandien išplėšė iš mūsų tarpo, anuos — miško prieglobstyje besiilsinčius, niekados, nebematysiančius, kaip komendantas žmones, tarsi vabalėlius, naikina būriais.

Na ir kaipgi atspėti, kurie laimingesni?

Anie, ten, Lietuvos miško žemėje, ar mes, norintieji bent prieš mirtį žinoti savo brangiosios Tėvynės likimą! Dar tebetikime Lietuvos laisvės grįžimu! Tikime ir tuo bent išsilaikome!

Tačiau jau žuvusius palydi tokia užuojauta:

— Laimingas, kuris po visų kančių išvysta laisvės platybes, nors ir invalidas iš čia išeina. Laimingesnis, kuris pervargintas ir kentėjimuose pertemptas nušaunamas ar sudeginamas, laimingiausias, kuris pirmomis kančių dienomis, nepakeldamas režimo, greit žūsta, nepergyvenęs nuolatinio ir šėtoniškai klaikaus žmogaus žalojimo.

Bronius Kulys

TAIP NIEKINAMI LIETUVIŲ KLASIKAI

Jei jūs kartais netyčia užklystumėt vakariniam Manhattene į 55-tą gatvę, o ten į ties 56 numeriu esantį knygyną, jūs išsigąsite kampe pamatę sujauktą lietuviškų knygų glėbį. Apdulkėjusios jos, apdriskusios: Leninizmo — Stalinizmo pradai matysis toj krūvoj, bet daugumą sudaro lietuvių klasikų kūriniai, paskutiniu metu išleisti ir labai gražiai išleisti, Lietuvoje, o dabar atsiųsti iš Maskvos propagandos tikslu į sovietinį knygyną, — niekas čia jų nejudina, taip jos ir dulka, spardomos iš kampo į kampą. Lietuviškos knygos mylėtojai tarp jų rastų "Lietuvių Liaudies Dainų Rinktinę", suredaguotą Balio Sruogos, Lazdynų Pelėdą, Kazį Binkį, Maironio "Pavasario Balsus", Vaičiūną. Kainos, palyginus su išleidimu ir puslapių skaičiumi, neaukštos. Pvz., Sruogos knyga įvertinta 18 rublių Lietuvoje, 350 puslapių, čia kaštuoja $1.50. Atitinkamai ir visos. Taip pat tame knygyne gausu visai nekaltų knygučių pradedantiems lietuviškai skaitytį vaikams, kaip "Du gaideliai" (kaina 20 centų), "Baltas Vilkas" ir panašių.

Ten gausu propagandinių žurnalų "Tėvynėje" (10 centų kiekvienas). Propagandai jos skirtos. Bet laisvame pasaulyje gyvenantiems ši propaganda krypsta pati prieš juos. Pvz., eilė nuotraukų — krautuvių lentynos lūžte lūžta — o pačios nuotraukos kaip tik visai ką kitą sako, veidai išblyškę, apatiški, visur toks skurdas matos... Bet kaip ten bebūtų, jie yra vienintėliai liudininkai tai, kas dabar vyksta mūsų tėvynėje.

Gausus skaičius Gogolio, Turgenevo, Tostojaus ir kitų lietuviškų vertimų yra American — Russian Institute, 58 Park Ave., New Yorke. Tai naujausi antrosios okupacijos lietuvių literatūros "laimėjimai". Taip pat teko matyti Salomėjos Neries "Poeziją" — storą, puikiai, kaip ir vertimai, išleistą knygą.

Laikas tvarkyti lietuvišką skyrių New Yorko viešojoje bibliotekoje

Nebūtų reikalo listi į šiuos sovietų špionažo lizdus, prisidengusius nekalčiausiais vardais, jei New York Public Library sutvarkytų savo turimą lietuvišką literatūrą, reikalaujant dideliam skaičiui skaitytojų iš savo rūsių ištrauktų šiuo metu ten laikomas naujausiai prisiųstas knygas ir rūpestingesnių autorių ir leidyklų, tvarkingai išdėstydama jas lentynose ir kataloguose. Pagal tam tikrą šaltinį, daugiau kaip 1000(!) lietuviškų knygų "kažkieno" rūpesčiu buvo atsiųsta ir iš "LTSR" į minimą biblioteką bene metai atgal. Bet kadangi jų niekas ypatingai nereikalavo, biblioteka tebelaiko jas užmetusi.

Jau nuo pat pradžios lietuviška knyga joje paniekinta. Kartu su kitomis baltų knygomis, ji įkišta į "Slavonic Literature" skyrių (2-me aukšte, 216 kambarys), kur prasmenga slavų jūroje. Reikia pažymėti tačiau, kad latviai, atrodo, jau daro žygių savąją literatūrą suglausti vienon vieton. O tai tik bibliotekoje dirbančiųjų iniciatyva. Ir štai, idėja! Amerikos Lietuvių Taryba arba nors Tremtinių Organizacijos ar negalėtų rūpintis šiuo reikalu? Pavestų kuriam mūsų Amerikoje esančių bibliografų, su New Yorko Viešosios Bibliotekos vadovybės sutikimu ir pritarimu, sutvarkyti lietuviškos literatūros skyrių. Dabar lietuviška knyga išmėtyta po visus bibliotekos milžiniškus skyrius — yra tiesiog neįmanoma ką nors rasti, o esi tikras, kad šios knygos čia tikrai yra.

Chicagoje perniai buvo apsiskelbusi viena institucija, renkanti lietuviškas knygas ten, bet, ar nereikėtų atskiros vietos Rytiniam Krantui?

Prof. Vaclovas Biržiška ir Al. Ružancovas yra aukštai kvalifikuoti asmenys, kuriems apsiėmus, beveik tikiu, lietuviai tremtiniai iš savo pusės lėšų tikrai nepagailėtų. O toks Lietuvių Studentų ir Alumnų aktyvus Klubas taip pat prisidėtų visomis jėgomis, nes juk jų tikslas ir yra išsaugoti Amerikoje lietuvišką kultūrą. Jie knygų rinkimo srityje yra jau nemažai padarę — perdavę didelį skaičių lietuviškų knygų minėtai bibliotekai. Amerikiečiai, kurie yra žūt būt pasišovę padaryti šią biblioteką didžiausia pasaulyje, neatrodo, kad labai lietuviško skyriaus įrengimui prieštarautų — tad kodėl nepabandyti? Dėl šio lietuviškosios kultūros lobio sutvarkymo gal dar ir daugiau kas pasisakytų?

Aimus

KULTŪRINĖS AKTUALIJOS

— **Britų Enciklopedijos** šiemetiniame priede yra įdėtas straipsnis apie Lietuvą. Šaltiniais cituojami "Lithuanian Bulletin", Stockholmo "Newsletter from Behind the Iron Curtain" ir "The Baltic Review". Tame straipsnyje duodama teisingų žinių apie gyvenimą pavergtoje Lietuvoje.

— **Milwaukee, Wisc. Bruce** Pub. Co. išleido ukrainiečio dr. R. Smal-Stocki veikalą, pavadintą "Slavs and Teutons, the oldest Germanic - Slavic Relations". Veikalas vaizduoja kultūrinius — kalbinius santykius tarp slavų ir germanų priešistoriniais laikais. Įžangą parašė prof. A. Sennas. Veikalas remiasi ir lietuvių šaltiniais.

— **Lenkijoje** išėjo iš spaudos W. Kamienieckio veikalas apie 15 amžiaus Lietuvos visuomeninę santvarką.

— **Latvių — Lietuvių** Vienybės rūpesčiu pradedama versti į latvių kalbą K. R. Jurgėlos "Lietuvių Tautos Istorija."

— **Stockholme nuo širdies** smūgio mirė buv. Tartu universiteto profesorius Nikolai Kaasik, "Baltic Review" redakcijos narys. Pabėgęs nuo bolševikų, Švedijoje jis uoliai talkininkavo pabaltiečių visuomeninėje ir politinėje veikloje.

— **Švedijoje** įsikūrė latvių Infirmacijos Biuras, kuris leidžia anglų kalba "Information on Conditions Behind the Iron Curtain". Jis turi savo atstovus visame pasaulyje.

— **Bolševikinė spauda** iš Lietuvos praneša, kad tenai mirė žymi Lietuvos teatro dramos aktorė Ona Rimaitė. O aplinkiniais keliais iš Lietuvos ateinančios žinios skelbia ir apie poeto Antano Miškinio mirtį. Keista, kad sakoma, jog kultūrininkai tenai labai vertinami. Žinios viena po kitos vis mini žymių menininkų netekimą. Neatrodo, kad tai būtų natūralios mirtys.

— **Tik ką išėjo iš spaudos** "Žemės rankose" — poezija — Balys Rukša, išleista Toronte, Kanadoje 1950. Iliustravo dail. J. Bakis.

KNYGŲ PASAULYJE

1. "RAUDONOJI ŽVAIGŽDĖ"

A. Jasinskas, Hermannstr. 51 Detmold, Germany, išleido knygą, pavadintą "Raudonoji Žvaigždė". Knygoje surinkta fotografijos, vaizduojančios bolševikų siautėjimo aukas Lietuvoje. Paaiškinimai anglų ir lietuvių kalbom. Knyga privaloma matyti ir turėti kiekvienam lietuviui, o ypač tiem, kurie turi progos susitikti su Lietuvos duobkasiais — komunistais ar jų aklais rėmėjais.

Šita nuotraukų knyga neužginčijama ir neiškreiplama. Nuotraukos, kaip veidrodis, atmušė buvusių įvykių nuogą tikrovę. Net ir kitataučiui reikia ją duoti paskaityti ir pamatyti, kad jie įsitikintų, kaip žiauriai bolševikai lietuvius kankina ir žudo.

Anis Rukas

Vienybės ĮVAIRENYBĖS

KOREJA, KURIOJE UŽSIDEGĖ 'ŠALTASIS KARAS'

Visiškai netikėtai šaltasis karas įkaito ir užsiliepsnojo tikru pilietiniu karu Korėjoje, tenai, kurie ties 38 paralėle susieina sienos tarp šiaurinės Korėjos — komunistinės ir pietinės Korėjos — laisvos.

Korėja, kuri savo istoriją pradėjo 12 amžiuje prieš Kristų, savo gyvenime yra nuolatos buvusi politinių ginčų orbitoje, nes jos jau tokia buvo geografinė padėtis. Pati Korėjos teritorija užima siaurą pusiasalį su 85,246 kv. mylių ploto ir 25 mil. gyventojų. Ji skiria Geltonąją Jūrą nuo Japonijos Jūros, Šiaurės Vakarų pasienyje susiduria su pietine Mandžiūrija, o Šiaurės Rytų dalis tėra vos 100 mylių nuo Vladivostoko.

Faktinai Korėja buvo ir viena tų daugelio priežasčių, dėl kurių kilo Rusijos — Japonijos karas 1904 — 1905 m. Japonija jautė pavojų iš Rusijos pusės, kai Rusija perėmė Korėjos kontrolę ir Korėja tapo "peiliu", tiesioginiai nukreiptu į Japonijos širdį.

Po 1905 m. karo Korėją užėmė Japonija, o 1910 m. šį kraštą ji formaliai okupavo ir prisijungė. Japonijai kapituliavus prieš sąjungininkus, po antrojo pasaulinio karo, šiaurinė Korėja buvo sovietų, o pietinė Korėja — amerikiečių okupuota. Vėliau, 1946 m. buvo atstatyta Korėjos nepriklausomybė, sudarant vyriausybę iš lygių narių skaičiaus iš vienos ir antrosios Korėjos dalies. Patys amerikiečiai pasiūlė ir atitraukė savo kariuomenę iš pietinės Korėjos, leisdami jai gyventi savarankiškai ir nepriklausomai. Taip pat JAV pradėjo apmokyti ir naujosios Pietų Korėjos respublikos kariuomenę, kurios šiuo metu viso yra 10 tūkst. vyrų.

Korėja tačiau turi ne tik karinės reikšmės, bet ir kaip kraštas yra turtingas įvairiais

Čia matome Korėjos pusiasalį kartu su ja besiribojančiais kraštais. Šiame pasaulio kampe "šaltuoju ir karštuoju" karu sprendžiami tarptautiniai klausimai.

žemės turtais. Yra daug aukso ir sidabro, vario, geležies, švino, magneto, volframo ir kt. Taipgi plačiai išvystyta šilko ūkis, o ryžių auginime Korėja užima 4 vietą pasaulyje.

Korėjos gyventojai panėši į šiaurinės Kinijos gyventojus, bet yra žymiai mažesnio ūgio. Jų kalba yra iš totorių — mongolų grupės, ir turi kiniečių kalbos priemaišų. Tikybą sudaro svarbiausios trys religijos: konfucionistai, budistai ir šintoistai, nors paskutiniuoju laiku pradėjo stiprėti ir krikščionybė.

Gyventojų tarpe didelis beraščių nuošimtis, bet paskutiniuoju laiku, japonams pristeigus mokyklų ir net universitetą Seule, inteligentijos žymiai padidėjo. Yra net ir užsieniuose studijuojančių, ypač Amerikoje.

Naujai atsikūrusi Pietų Korėjos respublika, nors ir neapjungdama visos Korėjos pusiasalio gyventojų, vis tiek gyvendama nepriklausomai, būtų galėjusi daug nuveikti visose gyvenimo srityse. Jos ūkiui paremti neseniai JAV Atstovų Rūmai buvo paskyrę 50 milijonų dol. Bet, deja, jos kūrybinį darbą sugriovė sovietų pakurstyti šiaurės Korėjos komunistai. JAV, kurios Pietų Korėjai padėjo nepriklausomai atsikurti, ir dabar atvirai išeina jai padėti gintis, nes yra aišku, kad, jei šis "peilis į Japonijos širdį" pateks į sovietų komunistų rankas, tai jis durs ne Japonijai, bet JAV Pacifiko įsitvirtinimams.

Dabar dar nieks negali pasakyti, ar Korėja ir dabar, kaip prieš 45 metus, netaps didžiulio karo pradžia. S. K.

Anglijos karalius Charles II admirolui Penn buvo skolingas 16,000 svarų. Negalėdamas šios sumos grąžinti, karalius admirolo sūnui William Penn atidavė visą dabartinę Pennsylvanijos valstybę.

AUGALAI NE ŽEMĖMIS MINTA

Dar prieš tris šimtus metų vienas mokslininkas olandas Van Helmantas padarė tokį tyrimą. Jis paėmė molinį puodą, įpylė į jį lygiai 81,8 kg džiovintos krosnyje žemės ir pasodino joje beveik 2 kg gluosnio šaką. Per penkerius metus iš tos šakos užaugo gerokas medelis. Tada jis jį išrovė, nuvalė žemes, išdžiovino ir vėl pasvėrė. Pasirodė, jog svoris padidėjęs 65 kg. Paskui jis pasvėrė žemę, kur ji augo, ir pastebėjo, kad josios svoris sumažėjęs 58 gramais. Taigi 65 kg medienos gluosnis tepaėmė iš žemės tiktai 58 gramus. Paskui mokslininkams daugeliu tyrimų pasisekė išaiškinti, kad augalai iš žemės ima tiktai mineralines medžiagas. t.y., tas, iš kurių yra susidėję pelenai, ir, be to, dar azotą.

SAVIŽUDYBĖ PER TELEVIZIJĄ

Kai kada įprastinę televizijos programą paįvairina ir nenumatyti dalykai. Štai, anąkart televizijos žiūrovai, didelių įtempimu stebėdami Texaso lygos beisbolo žaidynes, buvo savižudybės liudininkai.

50 m. amžiaus Stanford S. Twente sporto stadijone sėdėjo spaudos ložėje šalia televizijos siųstuvo.

Televizijos klausytojai girdėjo šūvį, o vėliau televizijos siųstuvas buvo nukreiptas jo pusėn ir parodytas savižudis.

Teisėjas Tom Maes, žiūrėjęs televizijos programos, policijai patvirtino piliečio Twente savižudybę.

GERESNIS GYVENIMAS

Prancūzų rašytojas Honore de Balzac mėgo gyvenimo patogumus. Jo dėdei mirus, jis paveldėjo nemažą sumą pinigų. Šią gerą naujieną savo draugams išreiškė šiais žodžiais: "Vakar 5 val. ryto mirė mano dėdė, ir aš perėjau į geresnį gyvenimą".

MIRGA MARGA

— Žymiausias Australijos dantų daktaras Philpats Melbourne konstatavo, kad kriminalinių, kowbojų ir kitų nervų įtempimą sukeliančių filmų žiūrėjimas kenkiąs mokyklinio amžiaus vaikų dantų augimui.

— Prancūzijoje suimtas Louis Actis, kuris su 37 vidrakčiais atrakindavęs bet kokį užraktą ir trumpu laiku susirinkęs brangenybių už 20 mil. frankų. Šiuos raktus jis nešiojosi tablečių dėžutėje.

— Aalen miestelyje, Westphalijoje, Vak. Vokietijoje, į teismo posėdžių salę posėdžių metu įėjęs vyras paprašė teisėją nuimti nuo sienos laikrodį ir leisti jį patikrinti. Posėdis nutrauktas ir jam leista laikrodį pasiimti. Tik vėliau, kai vyras su laikrodžiu negrįžo, teismas suprato, kad čia būta gudraus vagies.

— Žinomas amerikiečių filmų aktorius, Bing Crosby, sugrįžęs iš Paryžiaus įsitikino, kad tenai ne menas, bet draugiškumas yra visko pagrinde. "Kai norėjau pailsėti parke ir visi suolai buvo užimti, aš priguliau ant pievelės, — sako jis. — net nepastebėjau, kaip prisistatė du "fliscai" (čia taip policininkus vadina), įsakė atsikelti ir kartu su jais eiti.

"Aš esu Bing Crosby" ir parodžiau marškinių inicialą. Bet tam nepadėjus, aš jiems parodžiau golfo klubo pažymėjimą ir tariau: "Argi taip galima? Aš esu irgi policininkas ir atostogauju Paryžiuje". Tada vienas perskaitė: "Sergeant Crosby?" Tada jie atsiprašė ir nuėjo."

— Vakarų Vokietijos prezidentas Heuss savo jumoru, sakoma, pagarsėjęs a la Bernard Shaw. Vienam skrybėlių fabrikantui, norėjusiam prezidentui padovanoti skrybėlių, Heuss atrašė: "Man juokinga, kad jūs mane laikote Vakarų Vokietijos manekenu".

ISTORINĖ VESTUVIŲ DOVANA

Anglijoje yra pasakojama tokia istorija ir pasakotojai, gatavi prisiekti, kad ji yra neišgalvota.

Dvi nejaunos seserys — Emilija ir Letitio gana kukliai gyveno vienam kaimelyj Yorko princo, dabartinio karaliaus Jurgio VI, dvaro kaimynystėje. Kada jis susižiedavo su dabartine karaliene, seserys nerimo ir nusprendė, kad jos turi nusiųsti vestuvių dovaną. Ir taip pasiėmę savo mažas, iš dviejų svarų ir vieno šilingo susidedančias, sutaupas, pradėjo ieškoti tinkamos dovanos.

Po ilgo vaikščiojimo iš vienos krautuvės į kitą, viename dulkėtam ir tamsiam krautuvės lange jos pastebėjo dvi gražias šachmatų figūras — karalių ir karalienę. Kaina irgi buvo prieinama: kaip tik du svarai už abi figūras. Tai buvo dangaus siųstas radinys. Po kelių dienų bandomo įpakavimo ir vėl išpakavimo, jos pasiuntė dovaną būsimai karališkai porai ir laukė padėkos. Ir kada laukiamas laikas atėjo, jis pernešė visas jų didžiausias svajones — tai buvo pakvietimas į karaliaus rūmus apžiūrėti vestuvių dovanų.

Pakeliui į Londoną, abi seserys viena kitą ramino, kad jos neturi gėdintis savo dovanos, nors ji, neabejotinai, bus kur nors nuošaliai kamputyj padėta. Atvykusios į rūmus, jos pradėjo savo kelionę iš vienos salės į kitą, kuriose buvo išdėstytos vestuvių dovanos. Bet visam tam žibančiam labirinte jos niekaip negalėjo rasti jų vargšių šachmatų figūrų. Jau šiek tiek nusiminusios jos baigė apžiūrėti ir pasuko atgal.

Kelias atgal vedė per puikų prieškambarį. Ir čia atskirai nuo kitų dovanų apšviestos stovėjo dvi šachmatų figūros ant marmurinio pedestalo. Auksinės raidės ant lentelės skelbė, kad panelių Emilijos ir Letitios dėka šios neįkainojamos figūros iš Henriko VIII šachmatų komplekto pagaliau surastos ir grąžintos karališkiesiems namams, ir komplektas dabar buvo pilnas.

J. M.

EDDY'S BAR & GRILL

EDWARDAS PAVILONIS, Sav.
Naujai išdekoruotas restoranas ir salė.
Įvairūs gėrimai, šviežias maistas
LIETUVIŠKA NUOTAIKA
459 GRAND ST., BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EV. 4-8698

A. NOVITZKIE
BARAS RESTORANAS SALĖ
Salė pramogoms vestuvėms ir susirinkimams
59-63 56th RD., MASPETH, L. I., N. Y.
Telefonas DA 6-7460

SUTVARKOMI BIZNIO TAKSAI
Mes sutvarkome įvairių rūšių bei jurisdikcijų taksus: federalinius, valstybinius, municipalinius Jungtinėse Valstybėse ir užsienyje.
Adv. St. P. Zubavičius, kuris turi teisės praktikuoti bet kuriame Jungtinių Amerikos Valstybių teisme, tvarko knygas bei rekordus pavieniams biznieriams, partneriams ir korporacijoms.
Patarnavimai atliekami ir laiškais. Be to, daromi asmeniški vizitai bet kuriose biznio įstaigose čia ir užsienyje.
Prašoma kreiptis angliškai ar lietuviškai, o aš suteiksiu sąžiningą patarnavimą.
STANLEY P. ZUBAWICZ (Zubavičius)
111 Ainslie Street, Brooklyn 11, N. Y.
Telefonas: EV. 4-3049

STANDARD FEDERAL SAVINGS and Loan Association of Baltimore City
Metinis dividentas 3%
Kiekvienas indėlis apdraustas federalinės valdžios apdrauda iki $5000.00.
684 Washington Blvd. Baltimore, 30, Md.

90-JI SUKAKTIS
1860 — 1950
Vėliausias dividendas yra 2% į metus, kredituojamas bertainiai.
Nuošimtis apskaičiuojamas nuo pirmos dienos kiekvieno mėnesio, pradedant nuo $25 iki $7500.
Sutaupos įdėtos prieš sausio 10, balandžio 5, liepos 10 ir spalio 5 neša nuošimtį nuo paliekamos iki paskutinės metų ketvirčio dienos.
THE Kings County SAVINGS BANK
135 Broadway, prie Bedford Avenue
539 Eastern Perkway prie Nostrand Ave.,
Brooklyn, N. Y.
Member Federal Deposit Insurance Corporation

KAS BŪTŲ, JEI ŽMONĖS SUVALGYTŲ TIEK, KIEK VABALAI...

Pasauly yra labai daug įvairių rūšių vabalų, drugių, kurie visi minta žmonių naudingais augalais. O jų tiek daug, kad ir sūskaityti neįmanoma. Didžiausi jų pulkai ėda augalus ir suėda daugiau, negu viso pasaulio žmonės. Aguonos grūdo didumo vabaliukas, per dieną suėda penkiolika kartų daugiau, negu jis pats sveria. Kiti vabaliukai, sverią mažiau, negu vieną gramą, o suėda po 16 gramų augalų, arba net ir daugiau kasdien.

MEDŽIŲ ŠAKOS LŪŽTA NUO LIZDŲ

Daug gyvulių minta augalais. Yra dar žuvų, paukščių, roplių, kurie augalais minta. Vieni ėda žolę, lapus, kiti — sėklas. O kiek reikia augalų didžiuliams Amerikos karvelių pulkams. Šie karveliai gyvena miškuose, minta augalų sėklomis, o kur jie apsigyvena, ten net medžių šakos nuo jų lūžta: kiekvienoj šakoj rasi po keletą lizdų. Tose giriose, kur apsigyvena karveliai, tuoj atsiranda įvairių žvėrių, didelių ir mažų, kurie slankiodami po medžiais rankioja iškritusius iš lizdų mažuosius karveliukus. Karvelių būtų dar daugiau, jeigu žvėrys ir medžiotojai jų neišnaikintų. O kiek maisto reikia visiems šiems paukščiams. Jeigu kiekvienas karvelis suėstų tik po 200 gramų, tai jiems visiems maisto reikėtų tiek, kiek kokio nors didmiesčio gyventojams per 2 mėnesius.

Amerikoje didžiausiose dykumose (stepėse) ganosi labai daug avinjaučių ir laukinių arklių. Keleiviai pasakoja, kad vienoj kaimenėj jų buvo apie dešimt, kartais ir šimtas tūkstančių. O kiek reikia žolės, kad jie visi būtų sotūs?

ŠOKLIAI KAIP SKĖRIAI

Pietų Afrikoje yra gyvulių, panašių į ožką. Vadina juos šokliais, nes jie labai greit bėga ir gerai šokinėja. Keleiviams pasitaiko matyti jų labai dideles kaimenes, sausrų metu, nudžiūvus dykumos žolei, šokliai renkasi į pulkus ir eina į kitą vietą, kur vėl randa žolės ir vandens. Šokliai, kaip skėriai, pakeliui nuėda visus augalus ir visus javus. Per vieną naktį jie sunaikina didžiausius javų plotus.

Vienas keleivis pasakojo matęs plačiausią lygumą pilną šoklių. Jų ir krašto nebuvę galima užmatyti. Pasakoja, kad pasitaiko, jog viename pulke jų būna keli milijonai. Toks pulkas per trumpą laiką gali sunaikinti didžiausius javų plotus.

Paskui šoklius seka liūtai, laukinės katės ir kiti plėšrieji žvėrys. Juos medžioja ir žmonės. Bet žvėrims ne taip jau lengva juos sugauti.

LIŪTAS NELAISVĖJE

Atsitinka, kad liūtas patenka šokliams į nelaisvę. Kartą liūtas puolė į šoklių pulką ir vieną sudraskė. Kiti šoko į šalis. Bet nauja banga, kitų stumiama, užgriuvo liūtą. Norėjo ir šie bėgti į šalį, bet naujos šoklių bangos apspito, ir liūtą suspaudė. Išsigando šokliai, ėmė bėgti, o bėgdami stūmė ir varėsi kartu ir liūtą.

Daug šoklių nužudo žvėrys, bet dar daugiau jų žūva sausros metais, kai nudega žolė ir nelieka ko ėsti. Tuomet šokliai eina į naujas vietas, ieškodami maisto ir vandens ir nukeliauja šimtus mylių.

TINGINĖLIS TINGI

Bekeliaudami jie susiranda maisto. Pietų Amerikoje gyvena negražus gyvulys, kurį vadina tinginėliu. Tinginėliu jį vadina dėlto, kad jisai žeme beveik ropoti negali, o laipioti ir kabinėtis medžiuose be reikalo irgi nemėgsta. Medžiu tinginėlis lipa labai pamažėli, lėtai, savotiškai įsikabina visų keturių kojų ilgais pirštais į šaką, ir taip kabo nejudėdamas dieną, dvi, o kartais ir visą savaitę. Iš kitų šakų kraustosi tada, kai suėda aplink save visus lapus, pumpurus, atžalas ir vaisius. Jisai kantrus — ilgai gali kęsti badą. Vandens jam nereikia, atsigeria medžių rasos. Kai aplink save viską nuėda ir gerokai išalksta, tada šiaip taip nuropoja į kitą šaką, o kai kada net į kitą medį nusikrausto. Tenai ir vėl kabo dieną ir naktį. Taip kabodamas ir miega. Į šalis nesižvalgo, nes jam niekas nerūpi, jis nieko nebijo. Iš visų, mintančių augalais žvėrelių, tinginėlis mažiausiai dirba.

J. Miškinis

KVIEČIO ŠAKNIS PUSĖS MYLIOS ILGIO

Yra žinoma, kad kviečio šaknis, sudėjus išilgai visus jos plaukelius, siekia lig pusės mylio ilgumo, o pridėję čia dar ilgį visų plaukelių, kurių jaunose šaknelėse priskaitoma lig 10 milijonų, gaunama beveik 20 mylių ilgumo šaknį. Kadangi šaknys yra tokios ilgos ir drauge su visais plaukeliais taip tankiai išraizgo žemę, tai nė vienas lašelis vandens veltui nenueina.

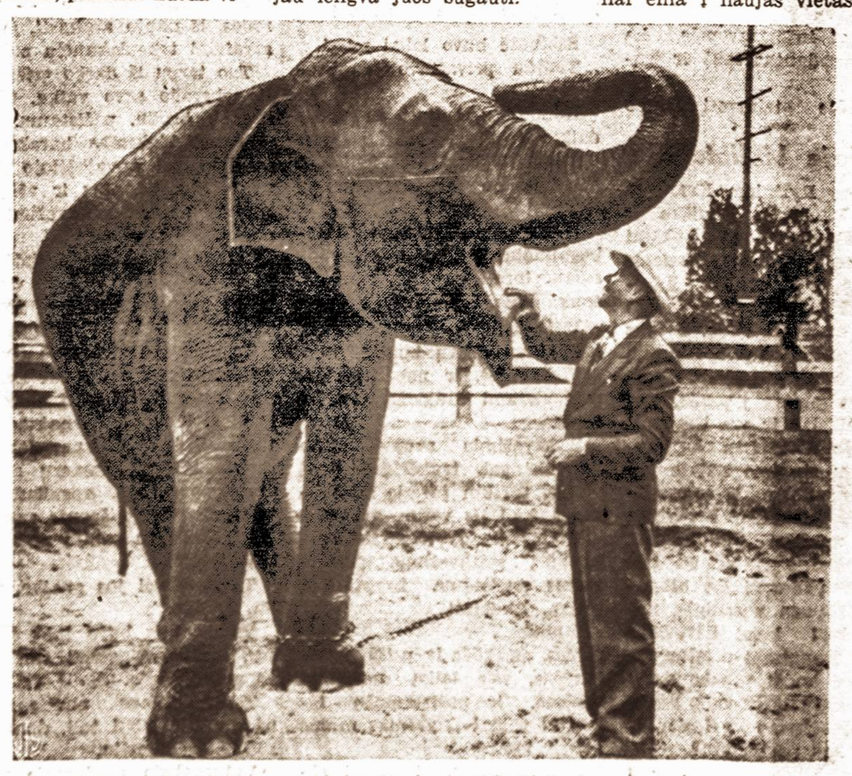

Žvėryno vedėjas Edward J. Johnson Seattle tikrina dramblio sveikatą.

SPORTAS

FUTBOLININKŲ PERGALĖS

New Yorko lietuvių futbolo vienuolikė jau yra turėjusi trejas rungtynes. Pirmose, kaip žinome, sužaidė lygiomis, 1—1, su N. Y. Sport Club rezervine. Antrose rungtynėse lietuvių priešininkas buvo Peru rezervinė. Lietuviai laimėjo 7—1. Įvarčius įkirto: Steponavičius — 3, Saldaitis — 2, A. Ošlapas — 1, Gricevičius — 1. Trečiose rungtynėse lietuviai laimėjo prieš Greek Americans 3—1. Šių rungtynių tebuvo vienas kėlinys ir dėl laiko stokos daugiau nežaista. Įvarčių autoriai: Jokubaitis — 2, Labutis — 1. Tuo būdu, lietuvių futbolininkų pirmieji žingsniai sėkmingi. Į rungtynes, priešingai visoms taisyklėms, atvyksta daugiau žaidikų, nei žiūrovų. Trejose rungtynėse buvo galima išbandyti apie 20 žaidikų. Malonu, kad turima pakankamai gabaus futbolininkų prieauglio. Rudenį futbolininkai numato dalyvauti vienos German-American lygos pirmenybėse. Organizuojant vienuolikę, daug nuoširdaus darbo pridėjo jau ilgoką laiką JAV gyvenąs Jonas Atkočius, apie kurio svajones turėti lietuvišką komandą, kaip ir anksčiau yra buvę, savo laikų buvo rašyta Vienybėje. Dabar, atvykus gausiam skaičiui jaunųjų futbolininkų iš Europos, komandą pradėjo darbą.

SPORTININKŲ SUSIRINKIMAS

Penktadienį, birželio 30 d., 7 val. vak. Lietuvių Atletų Klubo patalpose (168 Marcy Ave., Brooklyn 11, N. Y.) šaukiamas Didžiajam New Yorke gyvenančių sportininkų ir sporto mėgėjų susirinkimas. Norima aptarti sportinės veiklos klausimai. Numatoma išrinkti sporto vadovybę ir kt. Visi sportu besidomį kviečiami atvykti.

EUROPOS KREPŠINIO PIRMENYBĖS

Gegužės mėn. Budapešte buvo Europos moterų krepšinio pirmenybės. Dalyvavo 12 kraštų, jų tarpe ir Izraelis. Pirmą vietą užėmė Sovietų Sąjungos krepšininkės. Antroj vietoj liko Vengrija, toliau: 3. Čekoslovakija, 4. Prancūzija, 5. Italija, 6. Lenkija, 7. Rumunija, 8. Belgija, 9. Šveicarija, 10. Austrija, 11. — 12. Izraelis ir Olandija. Baigminėse rungtynėse Sovietų Sąjunga įveikė Vengriją 45—32, nors pirmas kėlinys baigėsi vengrių naudai 24—22. Pirmenybėse pasekmės buvo aukštokos. Pavyzdžiui, Prancūzija nugalėjo Italiją 63—51, Čekoslovakija — Prancūziją 50—22, Sovietų Sąjunga — Lenkiją 88—19, Sovietų Sąjunga — Italiją 65—16, Belgija Izraelį 50—28 ir tt. Tie laikai, kai moterų pasekmės paprastai neiškopdavo iš 20 — 25 taškų, jau yra praeitis. Ar Sovietų Sąjungos sudėty buvo krepšininkių iš Lietuvos, sunku pasakyti, nes prancūzų sporto dienraštis L' Equipe apie šias pirmenybes rašė gana šykščiai ir pasitenkino savosios komandos žygiais, o apie kitas dvikoves užsimindavo tik sausomis pasekmėmis. Šia proga prisimintina, kad savo laiku Romoje įvykusiose Europos moterų pirmenybėse yra dalyvavusi ir Lietuvos komanda, kuri užėmė antrą vietą (1938 m.). Čk.

Dr. R. Bunche, Jungtinių Tautų atstovas ir Palestinos tarpininkas, viešėdamas admirolo Nimitz rezidencijoje Kalifornijoje, randa laiko ir sporto žaidimams.

KATRAS YONSON?

Skonoj, kur aš gimiau, — tarė Sven, buvo toks puikus aidas, kad mes galėjom ant kalno viršaus sušukti 'Yanson' ir po 20 minučių grįžta toks stiprus aidas 'Yanson', kad mes tik tik nuo kalno nenukrisdavome.

"Tai tu vadini puikiu aidu?" — nusijuokė Olė. Mes čia Minnesotoj galim stovėti ant ežero kranto ir sušukti Yonson, ir tą pačią minutę ateina 10, 000 aidų: "Katras Yonson?"

VYSNIAUSKO DRABUŽIŲ SIUVYKLAI, 684 Park Ave., Brooklyne, reikalingi moteriškų drabužių siuvėjai prie elektrinių mašinų. Kreiptis tiesiog į siuvyklą darbo valandomis nuo 8 iki 6 val. arba skambinti telefonu EV 4-4261.

LAIŠKAS IŠ AMERIKOS

Praeitą savaitę, taip, kaip ir kiekvieną savaitę, Amerikos piliečiai parašė tūkstančius laiškų savo draugams ir giminėms užsienyje. Kiti tūkstančiai laiškų rašyti biznio reikalais irgi pasiekė užjūrį.

Visi tie laiškai galėjo padėti Amerikos teisybės kovoje.

Tų laiškų rašytojai gali nustebti, sužinoję, kad jie vaidina tokią svarbią rolę. Jie gali sakyti: "Mes kovojame už teisybę!" — "Mūsų laiškai tik paprasti laiškai, mes rašome apie savo šeimas, apie kasdieninius reikalus ir gyvenimą. O mūsų biznio reikalai visiškai nesvarbūs. Aišku, čia yra koks nors nesusipratimas!"

Ne. Nėra jokios klaidos. Kiekvienas laiškas, išsiųstas žmonėms į užsienį turi su savim svarbių žinių. Šie laiškai iš Amerikos yra skaitomi didesniu susidomėjimu, negu jie būtų buvę parašyti įžymių autorių arba diplomatų.

Vienas rašytojas, pvz., gal rašė draugams apie įdomią sekmadienio kelionę. Ar jis gali įsivaizduoti, kaip tokia paprasta ekskursija gali sudominti skaitytoją? Jam bus įdomu žinoti, kad jo draugas Amerikoj turi automobilį, kad jis gali važiuoti kur tik jis nori, grįžti į savo nuosavą namą miesto pakrašty.

Suprantama, kad kai kurie jau žino kiek nors apie Ameriką, ir toks laiškas juos įtikins, kad tai teisybė. Kiti, prisiklausę neteisingos propagandos, gali tame laiške pamatyti pirmą teisybės kibirkštėlę.

Jie pasakys savo kaimynams, kad Amerikoj nesiaučia baisus nedarbas ir, kad gangsteriai nepuola gyventojų. Jie sakys: "Mūsų giminės Amerikoje gyvena, kaip mes norėtume gyventi".

Prezidentas Trumanas neseniai prašė visų Amerikos žmonių dalyvauti kovoje sustabdyti melus ir klaidingas žinias apie Ameriką užsienyje. Jis tą akciją pavadino "kova už teisybę".

Teisybę galima skleisti įvairiais būdais. Laiškų rašymas yra vienas svarbių būdų. Žmonės užsienyje yra klaidingai apie Ameriką informuoti. Rašantiems į užsienius siūloma atsiminti:

Sustok prieš užklijuodamas laišką į užsienį ir paklausk save "Ar aš įgijau naują draugą Amerikai?"

Visada pasakyk teisybę apie Ameriką, kada rašai bet kam į užsienį.

Jūsų laiškai draugui bet kokioj šaly yra svarbūs. Jis gali paneigti melus, platinti gerus santykius ir padėti pasaulio taikai.

Paminklas nežinomam laiško rašytojui gali būti pastatytas vieną dieną, jeigu 35 milijonai svetimos kilmės patriotų amerikiečių savo laiškuose giminėms ir draugams užsienyje pasakys teisybę apie Ameriką taip, kaip jie ją pažįsta.

Jūs žinote, ką reiškia Amerikos demokratija. Kodėl apie tai neparašote savo draugams ir giminėms užsieny

Nepamirškite, kad jūsų laiškai žmonėms užsienyje duoda tam tikrą Amerikos vaizdą. Bet tegul tas vaizdas būna teisingas.

Teisybė apie Ameriką turėtų būti skleidžiama ne tik per Voice of America, bet ir per "Amerikos plunksną" tuose laiškuose, kuriuos svetimos kilmės amerikiečiai rašo draugams ir giminėms užsienyje. Ar jūs atliekate savo dalį?

"Mūsų visa tarptautinė politika siekia sujungti visas laisvas šalis demonstracijoje, kad demokratijos laisvė yra daug geresnė asmeniui, negu bet kokia tiranijos forma, sena ar nauja", pareiškė Prezidentas Trumanas. Svetimos kilmės amerikiečiai gali padėti laisvės kovoje, rašydami apie Amerikos tikslus savo laiškuose giminėms ir draugams užsienyje. Plunksna, sakoma, gali būti galingesnė už kardą.

STONY BROOK LODGE REZORTAS

Vedėja PR. LAPIENĖ

Vasarotojas čia ras viską — medžių paūksmę, jūrą, sotų ir sveiką valgį ir malonią lietuvišką aplinką.

KAINOS PRIEINAMOS

Tel. Stony Brook 586

Kambarius patartina užsisakyti iš anksto. Prašome rašyti: MRS. PR. LAPĖ, STONY BROOK, LONG ISLAND, N. Y.

HELENA'S BEAUTY STUDIO

(Lietuvaitė, Lic. Hair Stylist)

Exclusive Prescription Permanents

136-08 Roosevelt Ave. Flushing, N. Y.

Tel.: FL 9-9487

KINGSLAND INN

Al. J. Grunskis, Sav.

Įvairūs svaiginamieji gėrimai.

Šviežias maistas pietums ir kitokiems užkandžiams.

Salė susirinkimams ir šiaip pobūviams

Televizija.

148 Kingsland Ave. Brooklyn 22, N. Y.

Tel. EVergreen 4-8918.

A. Povilansko Baras ir Restoranas

SALĖ ŠEIMYNINĖMS PRAMOGOMS

158 GRAND STREET

Tel. EVergreen 4-9737 BROOKLYN, N. Y.

B. J. SCHEGAUS

REAL ESTATE & INSURANCE AGENTAS

Seniausia lietuviška nekilnojamo turto ir draudimo įstaiga Brooklyne

Visada visiems sąžiningai patarnaujama.

195 Grand Street, Brooklyn 11, N. Y.

EVergreen 7-1241.

THE HALF SHELL

P. Janus ir G. Shlakis, Sav.

Įvairiausi gėrimai ir valgiai.

ROUTE 27-A, ISLIP, L. I., N. Y.

Bay Shore 2996.

J. KUMPIKO

ELEKTRO MOTORŲ DIRBTUVĖJE

Taisomi elektro motorai, ventiliatoriai, kirpimo bei skutimo mašinos, skalbimo mašinos, dulkių siurbliai ir kitoki dalykai.

GARANTUOTAS IR GREITAS PATARNAVIMAS.

105 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

EVergreen 7-1423

V. A. BUDRAITIS

APDRAUDOS AGENTAS

Sąžiningas patarnavimas

8552 102 Street Richmond Hill, N. Y

VIrginia 9-6773

PHILIP BENDER

AVALINĖS KRAUTUVĖ

Mūsų krautuvėje galima gauti batų, tinkamų visiems keturiems metų sezonams.

Lietuviams ypač gerai žinoma mūsų avalinės kokybė.

245-247 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y.

Telefonas: EV. 7-2043

M. STRIKOLIS

MAISTO KRAUTUVĖ

253½ E. MAIN STREET

Amsterdam, N. Y.

Tel. 1596

BEDFORD DINER

BAR and GRILL

396-398 Bedford Avenue

Brooklyn, N. Y.

KONČIAUS BIČIŲ ŪKYJE

galite gauti tikro liepų žiedų medaus. Didelė 5 svarų stiklinė už 2 dolerius. Kreipkitės:

L. KONČIUS.

No. Abington, Mass.

BROADWAY FOOD SHOPPE

Kafateria ir restoranas

FRANK IROLA, sav.

Gamina ir pristato maistą vestuvėms ir kitokioms pramogoms

139 BRAODWAY,

Brooklyn, N. Y.

Tel. EV. 4-9050

ANTANAS DIRŽULAITIS

Lietuviška Kirpykla

Įsteigta 1909 m.

131 GRAND STREET,

BROOKLYN, N. Y.

MAISTO KRAUTUVĖ

J. Jokubauskas, Sav.

291 Maujer St.

Brooklyn, N. Y.

EV 4-9579

Louis Restaurant

L. ALEKSIEJUS, Sav.

Alus - Vynas - Degtinė

Pusryčiai, pietūs ir vakarienė

Pirmos rūšies maistas

44 Hudson Avenue

Ma 5-9108 Brooklyn, N. Y

BAR and GRILL

JOSEPH BALTAITIS, Sav.

Šviežias maistas, įvairūs gėrimai

518 Grand St. Brooklyn, N. Y.

EVergreen 4-9407

Nėra gražesnės ir malonesnės atostogoms praleisti vietos, kaip

MENDERIŲ FARMA

Ona Menderienė, šeimininkė. Kas kartą yra buvęs Menderių ūkyje, apsuptame žaliuojančių kalnų vainiku, tas visada norės čia sugrįžti.

Nėra kitos tokios vasarvietės, kur būtų toks geras maistas, kaip pas Menderius.

KAMBARIUS REZERVUOKITE IŠ ANKSTO.

Mender's Farm

Box 51, White Sulphur Springs, N. Y., tel. Liberty 520 M 2.

SCHOLES BAKING, Inc.

LIETUVIŠKA DUONA—GERIAUSIA DUONA

V. LUKAS, vedėjas

Mes kepame visokias duonas ir pyragus vestuvėms, krikštynoms, gimtadieniams ir kitokioms iškilmėms. Visus užsakymus mes išpildome kogeriausiai.

532 Grand St. Brooklyn, N. Y.

Tel. EVergreen 4-8802

J. M. BUYAUSKAS

Laidotuvių Direktorius

Naujai pastatytame name moderniškai įrengta koplyčia.

Patarnauja ir kitiems New Jersey miestams.

24 Davis Ave. Kearny, N. J.

Tel.: Kearny 2-2588

MERIDEN MONUMENTAL WORKS

STATOME PAMINKLUS KAPINĖSE

JOHN McGINNIS, Sav.

65-39 Grand Avenue, Maspeth, N. Y.

Prie M. Olivet Kapinių

arba

Fresh Meadow Rd. ir N. Hempstead Turnpike

Flushing, N. Y.

Prie St. Mary's Kapinių

Telefonai DAvenport 6-0750 Flushing 7-9248

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS GARŠVA

231 Bedford Avenue, Brooklyn, N. Y..

KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS

Telefonas. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

123 Metropolitan Avenue, Brooklyn, N. Y.

Tel. EVergreen 7-4335 Koplyčia Laidotuvėms

MATHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS, Direktorius — ALB. BALTRŪNAS-BALTON, Reikalų Vedėjas

660 GRAND STREET, BROOKLYN, N. Y.

Tel. STagg 2-5043 NOTARY PUBLIC

Eastate of A. J. VALANTIEJUS

V. R. VALANTIEJUS, Mgr.

GENERAL INSURANCE AGENT

54-41 — 72nd Street, Maspeth, L. I., N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. NEwton 9-4464

F. W. SHALINS

(ŠALINSKAS)

LAISNIUOTAS GRABORIUS

84-02 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.

Tel. VIrginia 7-4409 Koplyčia Laidotuvėms

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius

Telefonas. STagg 2-4409

Koplyčia Laidotuvėms NOTARY PUBLIC

Visi šie laidotuvių direktoriai išnuomoja automobilius įvairiems reikalams.

New Yorkas ir Apylinkė

Pas mus

Lilija Stanaitytė, mūsų skaitytojų Otilijos ir Zigmo Stanaičių duktė, pirmąja mokine baigė Apreiškimo Parapijos mokyklą ir išlaikė stojamuosius egzaminus į High-school. Pažymėtina, kad ji vienintelė iš visų baigusių gavo geriausią pažymį iš anglų kalbos.

Kun. N. Pakalnis, vyskupijos atstovas dr. kun. Kelly ir kiti pasakė kalbas šeštadieninės Brooklyno lietuvių mokyklos mokslo metų užbaigtuvėse. Mokyklą vedė mokytoja Kunskaitė.

Ant. Kaunas ir J. Vilutis, mūsų skaitytojai maspethiečiai, Brooklyne, S. 2nd St. atidarė maisto krautuvę.

Dr. B. K. Vencius, apie kurį buvo pranešta, kad ir šiemet žada vykti vasarai į Maine valstybės girias, atostogas pradeda rugpiūčio 18 d.

Tėvas Tomas Žiūraitis, O. P., mūsų bendradarbis, kuris Providence Kolegijoje dėsto prancūzų ir vokiečių kalbas, išvyko atostogų į Chicagą.

Juozas Ginkus praneša, kad šį šeštadienį jo radijo programoje (WWRL — 2 val. popiet) deklamuos dramos aktorius K. Gandrimas ir gros K. Buivido muzikos tercetas, kuris šiuo metu groja Alliance Crystal Coctail Bare. Be to, radijo klausytojai bus supažindinti su pianistu A. Kuprevičiumi, kuris šiuo metu garsina Lietuvos vardą Pietų Amerikoje. Bus jo paruošta plokštelė su M. K. Čiurlionio "Preliūdu".

Barbora Akromaitis, Kazio ir Barboros Akromaičių duktė, šį sekmadienį Long Islande išteka už J. C. Lawlor.

Leonardas Žitkevičius, 1521 Greene Ave., Brooklyn 27, N. Y., praneša, kad pas jį galima gauti Runcės Dandierino satyrų knygą ŠILKAI IR VILKAI. Kaina — 1 doleris.

Agnes Vizgirdienė, buvusi Savickaitė, taip pat Stasys Marcinkevičius, abu brooklyniečiai, prašomi atsiliepti šiuo adresu: Stasys Dapkūnas, 4209 Euclid Ave., Baltimore, Md.

Gen. Konsulas Budrys kalbėjo minėjime

GREAT NECK, N. Y. Birželio 15 d. įvykių minėjimas, suruoštas vietinio BALF skyriaus, sutraukė apie 150 žmonių. Po turiningos A. Merkelio paskaitos, programos vedėjas S. Urbonas pakvietė Great Necke gyvenantį Lietuvos Gen. Konsulą J. Budrį tarti žodį, kuris trumpai apibūdino išvežtuosius į Sibirą. Po to scenoje sekė mokytojos Jakienės paruoštas vaizdelis apie trėmimus Lietuvoje. Viso minėjimo centru buvo vaidinimas "Paslaptingoje zonoje". Vaidilos buvo vietiniai naujakuriai, Kęstučiui Miklaševičiui režisuojant. Vaidino: L. Tomkiūtė, L. Šimkevičiūtė, Vl. Būtėnas, R. Pundzevičius, V. Žukas, Petravičius ir kt.

Birželio 15 d. minėjime lankėsi ir svečių: prelatas Jonas Balkūnas, kunigai Lekešius ir Čekavičius ir einąs BALF pirmininko pareigas J. Boley.

Po vaidinimo buvo renkamos aukos. Surinkta 180 dol.

— Great Necke ir apylinkėje darbo nestinga nei vyrams, nei moterims. Sunkoka, kaip ir visur, su butais. Jeigu šeimose yra nedarbingų ir mažamečių, tai, be abejo, nėra lengva pragyventi, bet šiaip jau pora šeimų, įmokėdamos po tūkstantį — kitą, tapo "namų savininkais", o vienas — kitas įsigijo ir automobilius. Buvę mokytojai, juristai ir kitokie "baltakalnieriai" sunkiai dirba, bet jaučiasi gerai ir nenustoja jumoro: dirbantieji prie sodų ir su kastuvais save vadina agronomais, o dirbantieji prie statybos — inžinieriais. Yra jau įstojusių į stalių unijas.

— Liepos 9 d. bus BALFo piknikas. Tikimės, kad jis sutrauks ne tik vietinius, bet ir apylinkių lietuvius pasisvečiuoti. **Inž.**

Menderiai jau pasiruošę priimti vasarotojus

Pereitą savaitgalį buvau išvykęs į užmiestį ir lankiausi Menderių vasarvietėje. O čia, ištrūkus iš miesto karščių, tikras poilsis, besigėrint medžių paūksme ir bekvėpuojant puikiu kalnų oru.

Abudu Menderiai jau ruošiasi sutikti savo svečius vasarotojus, kurių čia, kaip ir kiekvieną vasaros sezoną, apsčiai prigūžėję. Vartau vasarotojų knygą ir matau šias pavardes: Mrs. U. Kraus, M. Skridulis su šeima, B. Syrowiec su žmona ir vaikais, M. Navinski, Savich su šeima, J. Stira, Al. Shmagoris, J. Balunas, J. Noreika su žmona, O. Noreika, M. Wyjacki, S. Lauras, F. Yakstis su žmona, Sodaitienė su dukterimis, J. Mackiewich, A. Vaišvila, A. Mačiulaitis su žmona, S. Girkantienė, Chess su žmona ir dukterimis, Matulis su žmona ir su dukterimis, B. Volin su žmona ir daug kitų. Tai vis Onos ir Maikio Menderių svečiai, kurie jau čia lankėsi ar dar lankysis.

Girdėjau, kad jau ir buvusių dypukų, spėjusių naujame krašte įsikurti, vasaros atostogoms ruošiasi atvykti į lietuvišką Menderių vasarvietę.

Liepos mėnesiui prasidedant, Menderiai laukia dar daugiau svečių. Menderienė sako, kad tada jai bus tikra darbymetė. Bet ji svečius vasarotojus labai myli: prie gražios gamtos, kurią čia vasarotojas užtinka, Menderienė dar ir savo prideda. Ji puikiai maitina. O prie to dar lietuviška nuotaika. **K. P.**

VEDA STANKŪNAS

Šį sekmadienį, liepos 2 d. susituokia Stasys Stankūnas, gyvenąs 372 Hooper St., Brooklyne, su Lilija Paškauskaite, gyv. 104-36 126 St., Richmond Hill, N. Y. Jungtuvių iškilmės įvyksta Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje, 207 York St., Brooklyne.

Vestuvininkų būrį sudaro: nuotaka Lilija Paškauskaitė su jaunuoju Stankūnu, svočia, jaunosios sesuo Stella Hadbafnick, piršlys — Petras Juknys, vyriausioji pamergė — Adelė Ramoškaitė su vyr. pabroliu Juozu Stankūnu, pamergė Adelė Novak su Vincentu Žaliu ir Mary Cymbalisty su Steponu Montvydu. Jaunąją prie altoriaus prives jaunosios švogeris Emilijus Hadbafnick. Bažnyčioje giedos Violeta Pranckienė, vargonais gros muz. J. Brundza.

Vestuvių pokylis bus Navicko salėje, Maspethe. Jaunųjų giminių, svečių ir pažįstamų, tikimasi, bus apie 250 asmenų.

PARDUODAMI NAMAI

Visuose yra laisvų butų, šiluma ir garažai.

CYPRESS HILL dviejų šeimų, 11 kambarių; mūrinis, $8,500.

WOODHAVEN, dvieju šeimų, 11 kambarių, tuščias, atskirai statytas.

RICHMOND HILL, kampinis, dviejų šeimų, 13 kambarių, atskirai statytas. Lotas 50x100, $11,950.

EAST NEW YORK, šešių šeimų, mūrinis, $8,500.

Visi prie požeminių ir eleveiterinių traukinių.

B. Zinis, REpublic 9-1506.

PARDUODAMAS gerai įrengtas drabužių valymo ir siuvimo biznis geroje vietoje. Žema nuoma. Kreiptis: Mrs. Anna Willis, 61-67 Maspeth Ave. (Grand Ave. kampas), Maspeth, N. Y.

DeKALB TAVERN
VYNAS, LIKERIAI, ALUS
A. SINUS, sav.
352 Onderdonk Avenue
Brooklyn, N. Y.

DAvenport 6-0259
RALPH KRUCH
FOTOGRAFAS
65-23 Grand Avenue
Maspeth, N. Y.

Organizuoja laisvųjų žurnalistų atstovybę

Birželio 19 d. American News Guild patalpose įvyko steigiamasis susirinkimas sudaryti Amerikoje Vidurio ir Rytų Europos bei Pabaltijo ir Balkanų Kraštų Tarptautinės Laisvų Žurnalistų Federacijos atstovybę.

Laikinę valdybą sudaro penki įvairių tautybių žurnalistai, kurių pirmininkas yra Zygmunt Nagorski. Netrukus visų suinteresuotų tautybių žurnalistų sąjungos skirs po vieną atstovą į direktorių tarybą.

Pikietuos "Laisvės" pikniką liepos 2 d.

Liepos 2 d. Klaščiaus parke, Maspeth, L. I., dienraštis "Laisvė" ruošia pikniką.

Amerikos Lietuvių Antikomunistinė Akcija nutarė šį jų pikniką piketuoti. Piketas prasidės pikniko dieną Klaščiaus parke prie įėjimo lygiai 1 val. popiet. Piketo dieną visi, einantieji į pikniką, bus fotografuojami ir filmuojami, kad, laikui atėjus, būtų įrodomoji medžiaga, kas komunistinėje veikloje dalyvauja ir remia.

Amerikos valdžia, pritardama Amerikos Lietuvių Antikomunistinei Akcijai, šiam piketavimui leidimą jau davė. Taip pat į piketavimo dieną bus prisiųsta ir policijos apsauga.

Visi sąmoningi lietuviai šį sekmadienį kviečiami dalyvauti minėtam pikete.

Amerikos Lietuvių Antikomunistinė Akcija

TREMTINIAI PAGERBĖ JONĄ NARVYDĄ

Birželio 24 d. tremtinių Marijos Šaulienės ir Virbickų iniciatyva Tautininkų Klube suruošta Jonui Narvydui vardadienio vaišės. Pasveikindami savo geradarius Joną ir Mikasę Narvydus, rėmusius juos tremtyje ir atsitraukusius į Ameriką, jie įteikė gražų adresą ir puokštę rožių. Taip pat buvo nuoširdžiai sveikinamas ir inž. Jonas Baltus, kuris vaišėse dalyvavo kartu su ponia. Sveikino žodžiu maj. L. Virbickas, Juozas Ginkus, dirigentas Mykolas Liuberskis ir kalbėjo patys varduvininkai. Pabaigoje operos solistas Vladas Ivanauskas, akompanuojant Mykolui Liuberskiui, padainavo. Vaišėse dalyvavo artimesnieji varduvininkų bičiuliai: L. Buivydas, Narbuto brolis, O. Stanaitienė ir kt.

IEŠKOMI

Baliukaitė - Jončienė Ona, su šeima.

Bartkevičienė - Gedvilienė Barbora, iš Varnių m., Telšių apskr.

Bublytė (Bublys) - Idzelienė (Idzelis) Barbora, iš Gargždų ir vyras Idzelis Frank.

Jakimčikas Jonas, iš Sakių km., Pajevonio val., Vilkaviškio apskr.

Žinantieji, maloniai prašomi atsiliepti šiuo adresu:
Consulate Gen. of Lithuania,
41 West 82nd Street, New York 24, N. Y.

Lietuviai advokatai

JOHN W. ANSELL
15 PARK ROW
NEW YORK CITY
Ofiso tel.: WO 2-3497 Namų tel.: NE 9-5689

STEP. BRIEDIS, Jr.
197 Havemeyer St.,
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel.: EVergreen 7-9394

CL. A. VOKET-VOKIETAITIS
41-40 74th Street,
JACKSON HEIGHTS, N.Y.
Tel. NEwtown 9-5972

ANT. J. WESLAN
(Vizlanskas)
6 Court St., Brooklyn, N.Y.
Tel. MAin 5-1260

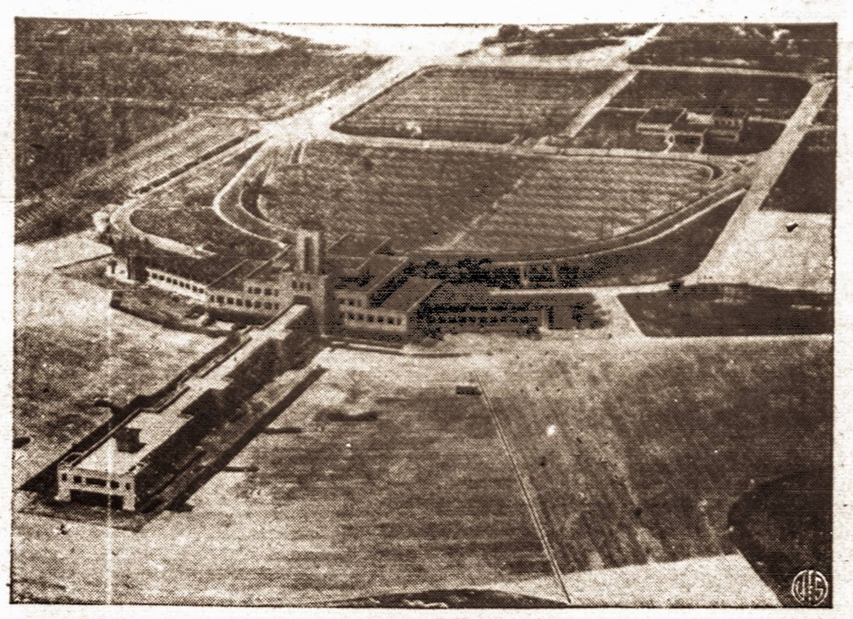

Moderniausias aerodromas, kuris atidaromas liepos mėn. pradžioje, Baltimorės — Washingtono apylinkėje. Naujasis aerodromas pavadintas 'Friendship Airport'

ĮSTEIGTAS PIRMASIS LIETUVIŲ BURIAVIMO KLUBAS

Buriavimo sportas ir bendrai vandens sportas lietuvių tarpe, ypatingai Amerikos lietuvių tarpe, buvo ir yra gana apleista šaka. Senesniais laikais tai būdavo vadinama "karališkuoju sportu", kadangi buriavimas buvo prieinamas tik karaliams ir daugiau pasiturintiems žmonėms. Laikui bėgant, buriavimo sportas prasiplėtė į platesnes mases ir susilaukė didelio pasisekimo.

Kiekvienas iš mūsų, kuris kartą bandė buriavimą ar kitą kurią vandens sporto šaką, netruko pamilti šį sveiką sportą visa širdimi. Nieko nėra malonesnio, kaip praleisti dieną saulėje buriuojant, irkluojant arba šiaip plaukiojant. Gražus laivas, grupė gerų draugų, puiki saulėta diena prie vandens — visa tai sudaro puikiausią galimybę gerai pailsėti. Nelaimių vandenyje pasitaiko žymiai rečiau, negu sauskelių susisiekimo priemonėmis.

Buriavimo ir vandens sportas buvo gana gerai išsivystęs Lietuvoje nepriklausomybės laikais. Bet čia Amerikoje lietuviai kreipė labai mažai dėmesio į šią sporto šaką. Šiuo metu įsteigtas Amerikoje gyvenančių lietuvių buriavimo klubas, kuriame kiekvienas turės progos susipažinti su buriavimu ir kitomis vandens sporto šakomis. Kiekvienam sporto klubo nariui bus sudarytos lengvos sąlygos susipažinti su buriavimu, pasinaudojant privačia burine jachta. Planuojama savaitgalius praleisti, buriuojant New Yorko apylinkėse. Be buriavimo, kiekvienas klubo narys būtų supažindintas su irklavimu, plaukiojimu ir žūklavimu. Kreipiamės į visus lietuvius, kurie tik domisi vandens sportu ir kurie norėtų įstoti į naujai įsteigtą lietuvišką buriavimo ir vandens sporto klubą. Šio klubo veiklos pradžiai turime 65 pėdų, moderniai įrengtą burinę jachtą, su kuria galima plaukioti bet kokiuose vandenyse. Jachta yra aprūpinta ir motoru, taigi, gali būti naudojama tolimoms kelionėms. Norintieji įstoti į klubą nariais arba gauti smulkesnių informacijų, kreipiasi raštu šiuo adresu: A. Urbelis, 294 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Amsterdamo lietuviai

— Užbaigdami žiemos sezoną, Amsterdamo, N. Y., lietuviai Amerikos Lietuvių Klube išvydo šv. Kazimiero choro vaidinimą — St. Pilkos komediją "Žemės Rojus". Režisavo J. Olšauskas. Vaidino: R. Rimkutė, G. Gobytė, A. Radziūnaitė, J. Kručaitė, J. Aleksa, A. Rukuiža, J. Linčius, A. Beleckas ir J. Olšauskas. Dekoracijas piešė J. Hartvigas. Vaidinimas pavyko gerai.

— Birželio penkioliktosios minėjimas praėjo didžiulio susikaupimo ženkle. Pamaldas laikė kunigai Raštis ir Balčys. Vėliau įvykusiame minėjime kalbėjo A. Valaitis, J. Miškinis, J. Živas ir P. Ūdrienė. Eilėraščių pasakė Radziūnaitė ir J. Miškinis. Užbaigta Lietuvos Himnu. Minėjimą ruošė tremtiniai.

Ši liūdna birželio sukaktis buvo paminėta ir per radiją, kuriai vadovauja J. Olšauskas, adv. A. C. Stokna ir B. Stenža. **A. J. L.**

PARDUODAMAS restoranas ir baras su dviejų aukštų namu, turinčiu 8 mebliuotus kambarius ir butus dviem šeimom. 4 kambariai ir vienas butas gali būti laisvi. Visi modernūs įtaisymai: automatiška aliejaus šiluma, šaldytuvas alui ir tt. Biznis nuo 1933 m. Kreiptis: W. Ambrose, 406 S. 3rd St. (Union Ave. kampas), Brooklyn, N. Y.

Į LIETUVIŠKĄ ŪKĮ REIKALINGAS vyras dirbti prie arklių traukiamų mašinų ir kitiems darbams. Atlyginimas 100 dol. į mėnesį ir pilnas išlaikymas. Kreiptis: Ona Menderis, White Sulphur Springs, N. Y. Tel. Liberty 520 M 2 arba kreiptis į Vienybę.

GEORGE F. RACHUN
Restoranas, baras ir salė
Geri gėrimai ir šilti valgiai.
MORGAN AVE. ir HARRISON PLACE,
BROOKLYN, N. Y.
Tel. HY 7-9758

BROOKLYNO LIETUVIAI GYDYTOJAI

DR. JOHN WALUK
161 No. 6th Street
VALANDOS:
8 — 10 ryte
1 — 2 popiet
6 — 8 vakare
Tel. EVergreen 8-9229

DR. BLADAS K. VENCIUS
(DANTŲ GYDYTOJAS)
499 Grand Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
2 — 9 vakare
Penktadieiais uždaryta
Tel. Ofiso STagg 2-0706
Namų — Jamaica 6-3834

DR. A. PETRIKA
(DANTŲ GYDYTOJAS)
221 So. 4th Street
VALANDOS:
9 — 12 ryte
1 — 8 vakare
Penktadieniais uždaryta
Tel. EVergreen 7-6868

TAUTINĖS MINTIES AKADEMINIS POBŪVIS

Birželio 25 d. Povilanskų svetainėje įvyko gausus buvusių akademinių korporacijų Filia Lithuania, Neo Lithuania ir Jaunoji Lietuva akademikų tradicinis pavasarinis Finis Semestri — alutis.

Oficialų pobūvio posėdį atidarė buv. Korp! Neo Lithuania pirmininkas Kiaunė.

Buvo aptarta tautinių korporacijų akademikų tolimesnė veikla New Yorke, pagerbti Lietuvoje bolševikmečio laiku bei Sibiro ištrėmime mirusieji ir bolševikų nužudytieji korporantai.

Gausus būrys dalyvavusių minėtų trijų korporacijų korporantų ypatingai buvo įdomiai nuteikti atsilankiusių Korp! Neo Lithuania mecenatų — Amerikos lietuvių — J. Ginkaus ir Pr. Narvydo, kurie papasakojo prisiminimus iš tų laikų, kada Amerikos lietuvių visuomenėje buvo renkamos aukos statomiems Kaune Neo Lithuania namams, kurie tikrai gražaus stiliaus buvo pastatyti Parodos gatvėje 22, Žaliakalnyje. Juose ilgus metus vyko tautiškosios studentijos kultūrinis gyvenimas.

Tarp daugybės Amerikos lietuvių — mecenatų, J. Ginkus ir Pr. Narvydas ypatingai prisidėjo prie gausių aukų namų statymui surinkimo.

Pobūvyje dalyvavo ir draugiškų korporacijų "Plienas", atsargos karininkų "Ramovės" ir kitų korporacijų nariai.

Atsargos karininkų korporacijos "Romovės" mecenatas inž. J. G. Sagys papasakojo apie akc. B-vės "Mechanikas" Panevėžyje Amerikos lietuvių pinigais įsteigimą ir veiklą. Vėliau ši akc. bendrovė buvo perleista ats. karininkų "Ramovės" korporacijai remti studentus.

Tautinių korporacijų pilnam organizaciniam darbui atlikti bei užmegzti ryšius su kitų draugiškų korporacijų nariais ir ateityje kartu įsteigti Tautinių Korporacijų Sambūrį New Yorke pavesta buv. korporacijų pirmininkams Kiaunei, Abraičiui, Ališauskui, Sirusui, Siliūnienei ir Paprockienei.

Pabaigoje draugiškoje akademiškoje nuotaikoje pravestas tradicinis finis semestri alutis su kalbomis, dainomis ir šposais. **K. K.**

Kundrotas išrinktas siuvėjų delegatu

Net dvi dienas (birželio 21 ir 22) vykę lietuvių siuvėjų 54 skyriaus delegato rinkimai baigėsi dabartinio delegato Kazio Kundroto naudai.

Rinkimuose dalyvavo apie pusšešto šimto lokalo narių. Buvo trys kandidatai: K. Kundrotas, J. Hermanas ir A. Bubnys. Pirmasis gavo 323, antrasis — 216 ir trečiasis — 9 balsus. Tokiu būdu K. Kundrotas išrinktas didele balsų dauguma.

Rinkimų agitacijoje buvo skleidžiami gandai, kad K. Kundrotas esąs komunistas. Bet, kas arčiau pažįsta dabartinį lokalo delegatą, tam netikėjo. Tai iš dalies padėjo K. Kundrotui laimėti rinkimus. Be to, karo metu buvo susidariusi tradicija, kad siuvėjų delegatas, ištarnavęs dviejų metų terminą, renkamas dar vienerims metams.

Už K. Kundrotą balsavo daugelis buvusių tremtinių, priklausančių unijos lokalui. **U. V.**

MIČIULIO RŪBŲ KRAUTUVĖJE...

Jūs galite gauti paltų ir siūtų žemesnėmis kainomis, negu bet kurioje New Yorko krautuvėje.

Bet, svarbiausia, jūs čia turite tą patį, šimto procentų vilnos ir pirmos rūšies darbo drabužių pasirinkimą. Nueikite persitikrinti!

E. P. MITCHELL CO.
Manufactures of
FINE CLOTHES FOR MAN
1245 BROADWAY BROOKLYN 21, N. Y.
GL 5-2246

(Green Ave. kampas, pirmame aukšte, vienas blokas nuo Gates Ave. stoties, važiuojant Broadway BMT Linija).